

Muz 150

1925. évi 16.500/Elnökség számú körrendeletéhez.
Honvédségi Közlöny 81. száma.

E-8. T. Gy. Sz.

TERVEZET.

TÜZÉRSÉGI GYAKORLATI SZABÁLYZAT

(T. Gy. Sz.)

3. és 4. Lgv. (gk.) füzet.

Tüzérségi szolgálat.

8 cm 5/8 M. középsarkas légvédelmi ágyú.

A tüzelőállásban lévő félszakasz.

A tüzelőállásban lévő üteg.

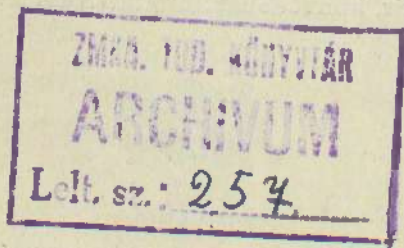
A m. kir. honvédelmi minisztérium kiadványa.

BUDAPEST

PALLAS RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NYOMDÁJA

1929.

TARTALOMJEGYZÉK.

IV. FEJEZET.

Tűzérsegi szolgálat.

8 cm 5/8 M. középsarkas légvédelmi ágyú.

A tüzelőállásban lévő félszakasz.

	Oldal
1. §. A félszakasz kezelőtüzéreknek beosztása és helye	11—14
A félszakasz parancsnokának (lövegvezető) és a különböző számok kötelessége	11
Alapállás	12
Zártrendben való magatartás	13
Harcrendben való magatartás	13
Az anyag kimérése	14
2. §. Mozdulatok a lövegnél	14—15
Pihenj!	14
Oszolj!	14
Kezelők hátra!	15
Alapállás!	15
Fedezés!	15

3. §. A tüzeléshez való megállás és a tüzeléshez való előkészületek	15—19
A lövegvezető kötelmei általában	15
A tüzeléshez való megállás	15
A «tűzkész» löveg	16
A lövegnek tűzkész állapotba való hozása	16
A lövegnek tűzkész állapotba való hozása, ha idő nincsen	19
Meglepető földi támadásnál való magatartás	19
4. §. A tüzelés	19—22
A lövegvezető köteleessége	19
Az irányzásról általában	20
A lőszer előkészítése	20
Az időzítés	20
A töltés	21
Az elstítés	21
Egyéb szabályok	22
A tüzelés megszakítása	22
Működési zavarok elhárítása	22
5. §. A tüzelés beszüntetése és a menetkészültség előkészítése	23
A tűz beszüntetése	23
Lestívegezett lövedékekkel való eljárás	23
Menetkészültség!	23
6. §. Az irányzás. Általános fogalmak	23—26
Általában	23

	Oldal
Az irányzóeszközök	24
Célpont. Kisegítőcél	24
Az irányzó módok	24
A közvetlen irányzás	25
A megosztott irányzás	25
A központi irányzás	25
Az irányzóeszközök alapállása	25
7. §. Az irányzás végrehajtása...	26—34
I. Közvetlen irányzás	27
A durva oldalirány megadása	27
A magassági irány és a finom oldalirány megadása	27
Az előretartás beállítása	27
II. Megosztott irányzás	27—29
A durva oldalirány megadása	27
A finom oldalirány megadása	28
A magassági irány megadása	28
A magassági iránynak színtező negyedlővel való megadása	28
III. Központi irányzás	29
A magassági irány megadása	29
Az oldalirány megadása	29
IV. A közvetlen vagy megosztott (központi) irányzásról köz- ponti (közvetlen vagy megosz- tott) irányzásra való áttérés	29—30
Közvetlen irányzásról központi irányzásra való áttérés	29
Megosztott irányzásról központi irányzásra való áttérés	30

Központi irányásról közvetlen (megosztott) irányásra való áttérés	30
V. Tértűznél való irányzás	30—31
A lövegvezető kötelessége	30
A löveg beirányzása... ..	30
A lövésenkint esetleg szükséges módosítások megadása	31
VI. Meglepően felbukkanó légi cé- lokra való irányzás	31
VII. Sötétségben, füstben, stb. való irányzás	31—32
VIII. A löveg tájolása	32
IX. Célváltoztatásnál való irányzás	32
X. Hasznavehetetlen irányzóesz- közök esetén való irányzás ...	32
XI. Irányzás földi célokra való tü- zelésnél	33—34
Közvetlen, megosztott és köz- ponti irányzás	33
Közeltámadásnál való irányzás	33
A fedezék (csapataink) felett való átlóhatóság megállapítása ...	33
8. §. A kezelők pótlása	34—35
9. §. A lövegnek felöltött gázálarc- cal való kezelése	35
10. §. Gyakorlótölténnyel való tü- zelés	35—36

V. FEJEZET.

Tüzérségi szolgálat.

8 cm 5/8 M. középsarkas légvédelmi ágyú.

A tüzelőállásban lévő üteg.

11. §. Általános szabályok	37—38
A tűzharc közben való magatartás általában... ..	37
A különböző parancsnokok magatartása általában	38
12. §. Az üteg műszereiről, azok tájolásáról és párhuzamosításáról általában	38—42
A löelemek meghatározásánál (irányzásánál) használt műszerek... ..	38
A műszerek alapállása	39
A műszerek tájolóvonala, tájolása	40
Közvetlen és közvetett tájolás	40
A tűzértheodolit «Északra» való tájolása. Szögek mérése	40
Egynemű és különneemű műszereknek egymásra irányzással való párhuzamosítása	41
A oszvarok holtmenete eredményezett hibák kiküszöbölése	42
13. §. A tüzelőállásban (főfigyelőhelyen) való szolgálat	42—63
I. Általában	42—43
A tüzelőállásban (főfigyelőhelyen) való szolgálat tagozása	42

	Oldal
A főfigyelőhely személyzete ...	42
Az ütegparancsnok kötelessége	43
II. A tüzelés előkészítése...	43—54
a) <i>Alapelvek</i> ...	43
b) <i>A műszer gépkocsi előkészítése</i>	43—48
A műszer gépkocsi személyzetének teendői ...	43
Az előkészített műszer gépkocsinál való alapállás...	46
A tüzelés előkészítése, ha nem áll elegendő idő rendelkezésre	47
c) <i>A műszerek és a lövegek tájolása (párhuzamosítása)</i> ...	48—54
Általános szabályok ...	48
Alapirány «Észak» ...	48
Alapirány «kisegítőcél» ...	51
Alapirány «kisegítőcélról» alapirány «Északra» való áttérés «Észak» alapirányba való tájolás kedvezőtlen viszonyok esetén ...	52
A műszerek tájolása, ha nem áll elegendő idő rendelkezésre	54
III. A tűzharó végrehajtása ...	54—60
a) <i>Általában</i> ...	54
b) <i>Közvetlen irányzás</i> ...	54—56
A cél megadása és a löelemek meghatározása ...	54
A tűz kiváltása ...	55
Példa ...	56
c) <i>Központi irányzás</i> ...	57
A cél megadása és a löelemek meghatározása ...	57

Tartalomjegyzék.

	Oldal
A tűz kiváltása	57
Példa	57
d) <i>Tértűz</i>	58—60
Tértűz kiváltása esetén való teendők a tüzelőállásban ...	58
A tértűzterv megszerkesztésére mérvadó szabály	58
Példa... ..	59
IV. Tűzszünet	60—63
Teendők általában. A légtér figyelése	60
Központi(közvetlen, megosztott) irányzásra való áttérés... ..	60
A jeladókészülék használata...	60
Az utegparancsnok teendői. Jelentések szerkesztése... ..	61
Állásváltoztatás előkészítése...	61
Az elsőtiszt magatartása... ..	61
A figyelőaltiszt kötelessége ...	62
A szakaszparancsnokok és a lövégvezetők kötelessége ...	62
A kezelőaltiszt teendői	62
A tüzelőállás elhagyására való előkészületek	63
14. §. A figyelőörs szolgálata	64—66
A figyelőörs alkalmazásáról általában... ..	64
Teendők tértűz figyelőörsként való alkalmazás esetén ...	64
Tértűz célgömb	64
Célpálya regisztrálása	64
A tértűz kiváltása	65

Teendők légi figyelőrsként való alkalmazás esetén	65
A figyelés megszervezése, ha légi cél nincsen	65
Teendők a tüzelőállásban való alkalmazás esetén	66
15. §. Az útegen belül való híradószolgálat	66—68
A távbeszélővonalak építése.	
A vezeték nélküli híradás előkészítése	66
A távbeszélőszolgálat részletei	67
16. §. Földi célokra való tüzelés ...	68—70
Általános határozványok	68
A központi irányzás földi célra való tüzelésnél	68
Vezényszó példák	69

A füzet végén :

1. melléklet: A kiképzésre való általános támpontok.
2. melléklet: Támpontok az irányzásban való kiképzésre.
3. melléklet: Irányzóverseny.

IV. FEJEZET.*)

Tüzérségi szolgálat.

8 cm 5/8 M. középsarkas légvédelmi
ágyú.

A tüzelőállásban lévő
félszakasz.

1. §. A félszakasz kezelőtüzéreinek beosztása és helye.

1. A löveg kezeléséhez a félszakasz pa- 1.
rancnokára és hét kezelőtüzérrre van szükségünk (5.
f. 34.).

A félszakasz parancsnoka (lövegvezető) felelős
a félszakasz anyagának helyes karbantartásáért is.

A kezelőtüzéreket a félszakaszon belül 1-től 7-ig
számozzuk.

A különböző számokra meghatározott kötelessé-
geket ró a szabályzat.

*) A T. Lőut. 5. fűzetében említett 3. L. fűzet alatt a T.
Gy. Sz. 3. és 4. Lgv. fűzetét kell értenünk.

Alapállás.

Az 1. szám az irányótisztos. Ő irányozza be a löveget.

A 2. szám segédkezzék az irányásnál az 1. számnak.

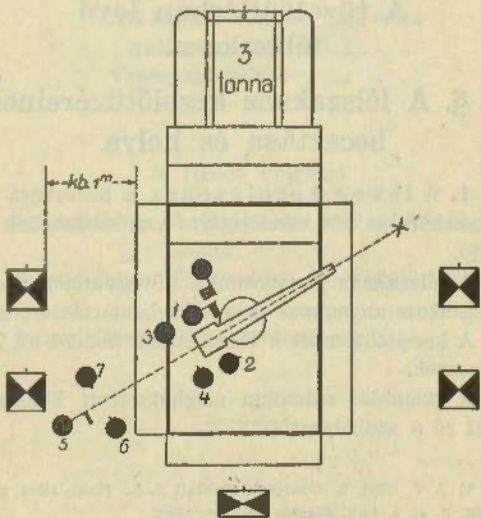
A 3. szám feladata a töltés.

A 4. számnak a löveg elstítése a feladata.

Az 5. szám (az időzítőtisztos) időzítsen és kezelje a löszert.

A 6. és 7. szám segédkezzék a löszer kezelésében az 5. számnak.

(2.) **(2.)** A kezelők «alapállása» a tüzkész állapotban lévő lövegnél:

Jelmagyarázat :

 = lövegvezető (szakasszvezető)

 = irányótiastes (tizedes)

 = időztetőtiastes (főtűsér)

 = kezelőtűsér

Valamennyi kezelő álló testhelyzetben legyen.

Az 5., 6. és 7. szám a mindenkori lóiránnyal ellenkező irányban, a lebecsájtott oldalfalak (hátsó fal) mentén helyezkedjék el.

A lőszer gépkocsikról lerakott lőszert (5. f. 240., hatodik bekezdés) az oldalfalak és a hátsó fal mentén — célszerűen az ábra adta helyeken — csoportosítsuk. A lőszert arányosan osszuk el.

A kábellaða helyére a 15.—17. pont mérvadó.

A szerelékesládat, a sánceszközöket és az egyéb felszerelést (2 híddeszka, 2 vontatókötél, 1 gépkocsiponyva) a gépkocsi hátsó fala alatt helyeztük el.

3. Zártrendben a kezelők állása szabályos **3.** legyen (2. f. 1.). A lövegvezető, ha dolga akad, hagyja el a 2. pont ábrájában feltüntetett helyét.

4. Harcrendben a kezelők tartsák meg a 4. zártrendben meghatározott állásukat, és szabályos

állás helyett a teendőknek leginkább megfelelő testhelyzetet foglalják el. Hosszabb tűzharenál engedjünk meg nekik minden kényelmet, amely teendőkkel összeegyeztethető.

A lövegvezető — ha nincsen elemállítással elfoglalva (19.) — tartózkodjék ott, ahonnan a kezelők tevékenységét a legjobban ellenőrizheti.*)

A lőszert, stb. a terepnek megfelelően helyezték el, nagyjában a 2. pont szerint; ha az idő sürget, tegyék le bármilyen megfelelő helyre.

A lőszer lemálházása sohase késleltesse a tűz megkezdését.

5. 5. A löveggel végzett fogások közben és a löveg kezelésénél ügyeljünk gondosan arra, hogy az anyag kárt ne szenvedjen (1. f. 98., d-hez).

A 3. szám kenje meg a löveg megkenendő részeit, valahányszor erre szükség van.

2. §. Mozdulatok a lövegnél.

6. 6. Alapállásból:

«Pihenj!»

vezényszóra a kezelők kényelmesebb tartást vegyenek fel (2. f. 3.).

7. 7. Alapállásból:

«Oszolj!»

vezényszóra a kezelők hagyják el a 2. pontban meg-

*) Önálló alkalmazásban (5. f. 81.) helyének megválasztására a figyeléssel lehetőség a döntő.

határozott helyüket; a löveggépkocsi közvetlen közelségéből azonban ne távozzanak el.

8. «Keszelők hátra!»

8.

A keszelők sorakozzanak «vonalban» (2. f. 96.) a cső fara mögött, 1 m-re a gépkocsitól. Különböen értelemszerűen az 5. füzet 37. c. pontja mérvadó.

9. «Alapállás!»

9.

vezényszóra a keszelők a 2. és 3. pont szerinti helyüket és testhelyzetet foglalják el.

10. Harcrendben csak akkor hajtsunk végre mozdulatokat a lövegnél, ha az elkerülhetetlen.

11. «Fedezés!»

11.

vezényszóra a keszelők a gépkocsi mellett (alatt) külön-külön feküdjenek le és amennyire lehetséges, használják ki a terep nyújtotta fedezést (foglalják el az épített fedezékeket).

3. §. A tüzeléshez való megállás és a tüzeléshez való előkészületek.

12. A lövegvezetőnek a tüzelőállás elfoglalásánál való kötelmeit az 5. füzet szabja meg. Legyen gondja, hogy a löveggépkocsi szilárd és vízszintes talajra kerüljön.*)

13. A tüzeléshez való megállásnál végzendő fogásokat az 5. füzet 61.—65. pontja szabályozza.

*) Ügyeljen, hogy a löveg földi célokra való tüzelésénél más félszakaszt (műszer gépkocsit) — és önálló alkalmazásban más csapatot — ne veszélyestessen.

14. 14. A tüzelőállásban lévő löveg legyen mindig olyan állapotban, hogy vele a tüzet bármelyik pillanatban megkezdhessük. Ha a kezelők az így előkészített löveg mellett «alapállásban» vannak: a löveg «tüzkész».

15. 15. A lövegnek tüzkész állapotba való hozása.

A lövegvezető vegye magához a szerelékesládában elhelyezett stopperórát.

1. vegye ki az ugyancsak a szerelékesládában elhelyezett távcsőtokból a lövegtávcsövet. Tolja be a távcső csapját a távcső tartókar szelencéjébe és rögzítse a távcsövet a tartókar szárnyas csavarjának forgatásával. Csatolja le a magassági jelfogó holtmenet kiküszöbölő védőburokját. Majd állítsa a csövet teherhárítóról: bal kézzel forgassa el a teherhárító zárócsapját jobbra, fogja meg a teherhárítót és kanyarítsa lefelé.

2. — miután a támasztók összekötőláncait szétkapcsolta (5. f. 60. a.) — állítsa fel a kereső keretjét, majd csatolja le az oldaljelfogó holtmenet kiküszöbölő védőburokját.

1. rögzítse a kábelládán a két emelőrudat, ezalatt

2. vegye ki a kábelládából a jelfogóládát és tegye azt le közvetlenül a középsarok mellé, majd pedig

1. és 2. állítsa a kábelládát és a szerelékesládát a lebecsájtott hátsó falra, ahonnan a ládákat

3. és 4. emelje le (a leemeléskor 1. és 2. segédkezzék).

1. vegye ki a jelfogóládából a magassági jelfogót és rögzítse a jelfogó kapcsolóját a felső

középsarok kapcsolólemezén; illessze be a jelfogón lévő fecskefarkalakú toldatot a felső középsarkon lévő vájataba és rögzítse a jelfogót a rögzítőcsavarral;

2. az oldaljelfogónak a lövegen való rögzítésénél értelemszerűen az előbbi bekezdés szerint járjon el.

1. helyezze az üres jelfogóládát a baloldali lehajtott oldalfal eltűlése végére;

2. tegye a jelfogó holtmenet kiktűszöbölök védőburkójait az üres jelfogóládaiba.

1. állítsa a távmérő valamennyi beosztását «alapállásra» (38.), vagy pedig ellenőrizze, hogy abban vannak-e. Vizsgálja meg az oldal- és a magassági irányzó gép menetét és kiktűszöbölje ki a holtmenetet (76. I. b., első lábjegyzet);

2. ellenőrizze a kereső beosztásának alapállását.

3. és 4. állítsa fel a kábelládát a löveg-gépkocsi és a műszer gépkocsi között, nyissa ki a láda mindkét oldalát;

3. vegye ki a ládából a löveg,

4. pedig a központi irányzó készülék kapcsolóit és a kapcsolódugaszt, utóbbit tegye 4. a kábelláda tetejére; ezután mindkét szám egyidejűleg húzza ki a kábelt a löveg és a műszer gépkocsi felé;

3. adja át a kábel végén lévő kapcsolókat a lövegvezetőnek, aki azokat a magassági és oldaljelfogó (hasonlóképpen azámozott) kapcsolójába kapcsolja be;

4. a központi irányzó készülék kapcsolóit a műszer gépkocsin beosztott távmérő fő-tűzérnek adja át (73.);

3. helyezze a szerelékesládát a 2. pontban meghatározott helyére;

Teendők a löveg tüzkész állapotba való hozásánál.

3. és 4. szálljon ezután a löveggépkocsira.

3. szükséghez mérten töltse meg az olajozókat és kenjen meg minden megkenendő részt.

4. állítsa a forgató- és az elsütőkar zárját vízszintesre. Nyissa ki a lövegzárt: kanyarítsa a zárforgatót jobb kezével jobbra és hátrafelé, míg a kivetőhoronyok végei a kivető rövid karjaiba nem ütődnek.

6. és 7. málhazza le a sánceszközöket és az egyéb felszerelést (2. pont, utolsó bekezdés).

5., 6. és 7., továbbá a gépkocsivezető és a segéd rakja le a lőszer gépkocsikról az elrendelt lőszer mennyiséget*) és helyezze el a 2. pontban meghatározott módon. A lőszerládák hossz tengelye legyen nagyjában párhuzamos az oldalfalakkal (hátsó fallal), a ládák fedele felnyitás után kifelé kerüljön. A lőszer lerakása után 5., 6. és 7. vegye magához a lesüvegező horgot.

A lövegvezető állíttassa a gépkocsit a szerelékesládából kivett dobozszintező segélyével vízszintesre. 5., 6., 7. és a gépkocsivezető segéd a kapott utasítás szerint emelje vagy süllyessze a gépkocsit a támasztó rögzítőcsavarok forgatásával. Szükséghez mérten a gépkocsi kerekeit kell aláásnunk. A dobozszintezőt rejtse (rejttesse) a lövegvezető használat után ismét a szerelékesládába.

A lövegvezető és valamennyi kezelő helyezkedjék teendőinek elvégzése

*) A lőszer gépkocsikon beosztott tüzérek is segédkezzenek a lerakásnál.

A lövegnek tűzkész állapotba való hozása különböző esetekben.

után külön vezényszó nélkül «*alapállásba*».

16. Ha idő nincsen, a lövegnek tűzkész állapotba való hozásánál csak a közvetlen irányzásra készüljünk fel: a jelfogók felvevése maradjon el, a kábelláda maradjon közvetlenül a gépkocsi hátsó fala mellett. Ilyenkor megállás után a «*Közvetlen irányzás*!» figyelmeztetést adjuk. **16.**

Lőszer gépkocsik hiányában a löveggépkocsi lőszerszekrényében lévő lőszeret kell felhasználnunk.

17. Meglehető földi támadások elhárításánál (54. és 5. f. 111. b.) járjunk el, mint ahogyan azt a 16. pont szabályozza, azonban a «*Közvetlen irányzás*!» figyelmeztető maradjon el. Stopperórára és dobozszintezőre nincs szükség. A lőszer a lőszerszekrényből vegyük. A gépkocsi alátámasztása — ha nem futja az időből — kivételesen elmaradhat. A kábelláda, a szerelékesláda, a sánceszközök, stb. lemálházására értelemszerűen a 4. pont utolsóelőtti bekezdése mérvadó. **17.**

4. §. A tüzelés.

18. A lövegvezető tüzelés közben kísérje figyelemmel a löveget és a löveggépkocsi helyzetét. **18.**

Ellenőrizze a löveg kezelését. Ügyeljen a lövegnek idejekorán (a «*késedelem*» leteltével) való elsütésére.

Figyelje a löveg működését, hogy működési zavar ne következzen be. Ne csak a tüzelés megkezdése előtt, de tüzelés közben is (tűzszünetekben) vizsgálja meg a furatot, a lövegzárt, a felsőközépsarkot, az

irányzógépeket és az irányzóeszközöket. A hátrasiklás megfigyeléséről se feledkezzék meg.

A lövegvezetőnek a tüzelés közben való egyéb tevékenységét a szabályzat a további fejezetekben határozza meg.

19. **19.** Az irányzást (elemállítást) az 1. és 2. szám (lövegvezető) hajtsa végre a 7. §. szabályai szerint.

As irányzás befejezését 1. (és ha kell, 2. is) jelentse a lövegvezetőnek «Kész!» jelentéssel.

20. **20.** A lőszer előkészítése.

6. és 7. sűvegezzele a kilövendő lövedékeket.*)

5. ügyeljen fel arra, hogy 6. és 7. a helyes lőszerrel vegye elő és a kitűrt lőszerládákat — megfordítva, vagyis fedelükkel lefelé**) — külön helyezze el és a kilőtt töltényhüvelyeket visszategye a lőszerládába.

21. **21.** As időzítés.

As időzítés elsősorban az 5. feladata.

6. (7.) tartsa a lövedéket vízszintesen teste közepe előtt, hogy a lövedék csúcsa 5. felé nézzen és a lövedékcúcson lévő időzítésmutató balra előre álljon.

*) A sűveg berendezése szerint a lesűvegésést elesűvegésdhoroggal vagy anélkül végezzük.

A lesűvegésdhorogot akasztjuk be a lesűvegésdórót fülcsébe és szakítjuk le a drótot erőteljes, a lövedék tengelye felé irányított rántással.

Fémkarikával felszerelt sűvegnél a karikát emeljük fel kézzel és hússuk le a sűveget a karikának a körlet mentén való egyenletes húzásával.

**) Est csak akkor tegyük, ha lőszerládánk szabványosak.

5. dugja be a lestüvegezőhorog szegét az alsó gyújtókorong lyukába és forgassa azt, amíg a beosztás (a vezényelt időzítésnek) megfelelő vonása a gyújtóttest időzítésmutatójával nem egyezik.

Mindig valamennyi lövegnél kell időzítetünk.

6. (7.) forgassa az időzítés alatt a lövedéket lassan a lestüvegezőhoroggal ellenkező irányba.

Ha szükséges, minden löszeres szám külön-külön időzítsen; tértűz lövésénél elvileg. Utóbbi esetben a löszeres számokon kívül a gépkocsivezető segéd is időzítsen.

22. A töltés.

22.

1. nyissa ki a lövegzárt, ha nem volna már nyitva (15. pont).

6. (7.) adja át a lövedéket a 3-nak.

3. vezesse be a lövedéket mindkét kezével a töltőtűrbe és nyomja be erősen, zárt jobb öklével.

4. csukja be a lövegzárt.

Mindig valamennyi löveget kell töltenünk.*)

23. Az elsütés.

23.

A lövegvezető *«Tűz!»* vezényszavára (81., 84. és 86.):

1. süsse el a löveget az elsütőkar markolatának jobb kézzel való erőteljes hátrahúzásával és eleresztésével. Elsütés után nyissa ki a lövegzárt. A töltényhüvelyt a lövegzár önműködően kiveti. Ha ez

*) Ha kivételesen földi célokra tüszelnék, kötelékben csak azokat a lövegeket töltsük, amelyeknek a vezényszó szerint tüszelnük kell.

nem történnék meg, vegye ki 3. a töltényhüvelyt a hüvelylazítóval.

6. (7.) rejtse, mihelyt lehet, a kivetett töltényhüvelyt a lőszerládába.

24.

24. Egyéb szabályok.

3. mérje le minden lövésnél a hátrasiklást kenje meg időnkint a cső csúszópályáját.

4. vizsgálja meg időnkint az éklyukat, különösen az elülső és a felső éklyuklapot, hogy nincs-e benne finom repedés. Ha repedés volna, a tüzet azonnal be kell szüntetnünk. A piszkos lapokat törölje le. *)

25.

25. «Kitartás!»

figyelmeztetőre vagy egy hosszú füttyre a kezelők hagyják abba dolgukat és az éppen elfoglalt helyzetben, teljes figyelemmel várják a további parancsot.

«Tűzzünet!»

vezényszóra vagy többszörös füttyre a még töltött lövedéket tüzeljük ki, a lövegzár maradjon nyitva.

26.

26. A lövegnek és a lőszernek kezelésére a T. Lőut. 1. füzet 30.—32. és 36. pontja is ad szabályokat.

27.

27. Működési zavarok elhárítását a «Tűzerismeretek» című szolgálati könyv tárgyalja.

*) Ha a töltés után (földi célok lövésénél) kivételesen nem tüzelnénk azonnal, 4. csukja be az elsütőkészülék sárját: forgassa a forgató- és az elsütőkar sármarkolatát függőleges állásba, mire a biztosítóelemen széle a sárforgató kivágásába és az elsütőkar elé kerül. Elsütés előtt nyissa ki újból az elsütőkészüléket.

5. §. A tüzelés beszüntetése és a menetkészültség előkészítése.

(28.) A tüzelőállás elhagyása előtt adjuk a **(28.)** tüzelés beszüntetésére a

«Tűzet szüntess! Irányzóeszközök alapállás!» vezényezőt.

1. és 2. hozza az irányzóeszközöket alapállásba (38.).*)

29. A lesüvegezett, nem töltött lövedékeket tegyük **29.** vissza a ládába. Ezeket a lövedékeket a legközelebbi tüzeléskor elsőknak lőjük ki.

(30.) A menetkészültséget a lövegvezető **(30.)** «Menetkészültség!» vezényszóval rendelje el (5. f. 66.—69.).

A 15. pontban foglalt teendőket értelemszerűen a fordított sorrendben kell végrehajtanunk. A 7. szám a kábelláda kapcsolódugaszát kapcsolja ki; a kábelláda forgatókarját is ő kezelje.

Ha az idő sűrges, a lőszer gépkocsikról lerakott lőszert (tűres ládákat) a löveggépkocsira kell felmálháznunk.

6. §. Az irányzás. Általános fogalmak.

31. Az irányzással adjuk meg a löveg- **31.** nek a cél eltalálásához szükséges helyzetet.

*) Földi oólokra való tüzelés után a netán még töltött lövedéket a tüzelőállás elhagyása előtt ki kell tüzelnünk («Lődd ki! Tűzet szüntess!»).

Az irányzásnál kétféle tevékenység szükséges:

a) az oldalirány megadása, vagyis a lősíknak (T. Lőut. 5. f. 5.) olyan helyzetbe való hozása, hogy ez az oldalszög mértékével haladjon el a cél mellett;

b) a magassági irány megadása, vagyis a céntengelynek a cél eltalálásához szükséges emelkedésnek a megadása.

32. **32.** A 8 cm 5/8 M. középsarkas légvédelmi ágyú irányzóeszközei:

a lövegtávcső,*)

az oldalbeosztásgyűrű,

a 4 M. szintezés negyedlő,

a kereső,

a magassági irányjelzőív,

a finom és a durva oldalirányzógép és

a magassági irányzógép.

Központi irányzásnál (34.): a jelfogókészülék (oldal- és magassági jelfogó).

Az irányzóeszközök leírását a «Tüzérismeretek» című szolgálati könyv tartalmazza.

33. **33.** Célpont alatt a megírányzott légi célt kell értenünk, amelyre az oldalirányt és a magassági irányt egyszerre adjuk meg.

Kiegészítőül a lövegállásból látható az a tárgy, amelynek segítségével a löveget az alapirányba tájoljuk (76.).

34. **34.** Az irányzó módok:

- a közvetlen irányzás,
- a megsztott irányzás és
- a központi irányzás (T. Lőut. 5. f. 26.—29.).

*) A T. Lőut. 5. fürete ezt a távcsövet távcsőirányséknak nevesi.

35. A közvetlen irányzás (41.).

35.

Az oldalirányt és a magassági irányt egyszerre adjuk meg olyan módon, hogy a távcsővel közvetlenül a célra (célpontra, 88.) irányozunk.

Ennél az irányzómódnál a célhelyezetszöget (T. Lóut. 5. f. 6.) már magával az irányzással figyelembe vettük.

A közvetlen irányzást szükséghez mérten a központi irányzás helyett használjuk.

36. A megosztott irányzás (42.).

36.

Megosztott irányzásnál az oldalirányt és a magassági irányt egymástól függetlenül külön-külön adjuk meg, és pedig:
 az oldalirányt az oldalbeosztásgyűrűvel,
 a magassági irányt a szintező negyedlővel (magassági irányjelzőívvel).

A megosztott irányzást tértűznél, továbbá földi célokra való tüzelésnél akkor használjuk, ha központi vagy közvetlen irányzás nem lehetséges.

37. A központi irányzás (43.).

37.

A központi irányzás a főirányzómód.

A központi irányzókészülék — szükség esetén jeladókészülék — segélyével végrehajtott irányzásnál (88., 91.) mind az oldalirányt, mind a magassági irányt lövegenként a jelfogókészülékkel adjuk meg.

38. Az irányzóeszközök alapállása.

38.

a) A távcsővön:

az oldalelőretartás mindkét (20-as és 1-es)	
beosztása	0,
a magassági előretartás mindkét (20-as és	
1-es) beosztása	0.

b) Az oldalbeosztásgyűrűn ... 640.

c) A 4 M. szintezőes negyedlőn:

a terepszintező 200,

a fogasívbeosztás 0,

a tolórúd- (alhidade-) beosztás 0.

d) A keresőn:

a keresztkarbeosztás 0,

a kereső keretje lehajtott helyzetben legyen.

e) A magassági irányjelzőlőven 0.

f) Az oldal- és a magassági irányzó-
gépekkel a csövet vízszintesen és a mótórral ellen-
tételen irányba állítsuk.

g) A jelfogókészüléken:

a jelfogók lámpafedől a «0»-val számozott
lámpákat takarják.

A tüzelőállásban adjunk a csőnek kb. 45 fokos
emelkedést és állítsuk abba az irányba, amelyből ellen-
eséges légi célok közeledése leginkább várható. A
kereső keretje felhajtott helyzetben legyen
(T. Lőut. 5. f. 25., harmadik bekezdés).

39. **39.** Ha a löveg nincs tüzelőállásban, az irányzó-
eszközök valamennyi beosztása legyen alapállásban.

7. §. Az irányzás végrehajtása.

40. **40.** Az irányzást a tüzet vezető
parancsnok tűzparancsa szerint hajtsuk
végre.

I. Közvetlen irányzás.

41. 2. adja meg a lövegnek a durva **41.** oldalirányt: állítsa be a táblázatot olvasók megadta oldalelőretartást a kereső keresztkarján; jobb kezével forgassa a durva oldalirányzó gép kézikereket, amíg a tüzet vezető parancsnok megadta cél a kereső irányzóvonalába nem kerül.

1. adja meg a lövegnek a célpont (33.) megirányzásával a finom oldalirányt és a magassági irányt: jobb kézzel markolja meg a finom oldalirányzó gép, bal kézzel pedig a magassági irányzó gép kézikerekének fogantyúját; forgassa mindkét kereket, amíg a célpont a távcső közepén lévő körbe nem kerül.

A lövegvezető állítsa a távcsővön a táblázatot olvasók megadta oldal- és magassági előretartást: bal kézzel forgassa az oldalelőretartás dobját, míg a megadott oldalelőretartásnak megfelelő «20»-as és «1»-es beosztásjegyek a leolvasójegyekkel nem egyeznek. Az oldalelőretartás beállítása után hasonlóképen állítsa be bal kezével a magassági előretartást is.

1. — mihelyt a cél a távcső közepén lévő körbe jutott — adja a «Kész!» figyelmeztetést. A célt mozgásában a távcsővön át kövesse, hogy állandóan a körben maradjon.

II. Megosztott irányzás.

42. 2. adja meg a lövegnek a durva **42.** oldalirányt: jobb kézzel forgassa a durva oldal-

irányzógép kézikerekét, amíg a cső nagyjában a vezényelt (az oldalgás mértékével megváltoztatott) oldalnak megfelelő lóirányba nem kerül; ekkor

1. adja meg a lövegnek a finom oldalirányt forgassa jobb kezével a finom oldalirányzógép kézikerekét, amíg az oldalbeosztásgyűrű vezényelt vonászáma a vonásbeosztás mutatójával nem egyezik.

Az oldalirány megadása után 1. és 2. adja meg a csőnek a magassági irányjelzőív segélyével a magassági irányt:

1. a magassági irányzógép kézikerekének bal kézzel való forgatásával emelje a csövet addig, amíg a magassági irányjelzőív mutatója a magassági irányjelzőív vezényelt vonászámmal nem egyezik; ezt

2. a «Kész!» figyelmeztetővel adja tudtul.

Az emelkedésnek szintezősz negyedlővel való megadása esetén az 1. szám vegye magához a negyedlőt és ellenőrizze mindenekelőtt, hogy annak beosztásai «alapállásban» vannak-e.

Majd állítsa be a tolónak a tolórúdon (alhidade) való elcsúsztatásával a vezényelt «egyeseket», azután pedig a rugós állítónak (a markolatlapocskák segélyével való) hátranyomásával és a tolórúdnak (alhidade) elforgatásával a fogasíven a vezényelt «százásokat» és «tízeseket».*)

Az emelkedés beállítása után illessze a szintezősz negyedlőt a csőre: a láblemezt (pótszögnél az oldallemest) helyezze a csőfaron lévő «negyedlőstíkra», hogy az oldallemes (pótszögnél a láblemes) hátrafelé kerüljön és a negyedlőttközöt érintse.

*) 45 foknál nagyobb emelkedés esetén a pótszöveget kell beállítanunk.

A központi irányzás végrehajtása. Valamely irányzómódról más irányzómódra való áttérés.

A szintezésos negyedlőnek a csőre való helyezése után játsza be a szintezőt a magassági irányzó gép kézikerekének jobb kézzel való forgatásával («Kész!»).

III. Központi irányzás.

43. 1. adja meg a lövegnek a magassági irányt: bal kezével forgassa a magassági irányzó gép kézikerekét, hogy a magassági jelfogó mindhárom lámpafedője a mindenkor kigyulladó lámpákat takarja. **43.**

2. adja meg a lövegnek az oldalirányt a durva oldalirányzó gép kézikerekének jobb kézzel való forgatásával; az oldaljelfogó lámpafedői a kigyulladó lámpákat ugyancsak takarják.

1. és 2. az égő lámpáknak a fedők által való első letakarását «Kész!» figyelmeztető adásával jelezze.

IV. Közvetlen vagy megosztott (központi) irányzásról központi (közvetlen vagy megosztott) irányzásra való áttérés.

44. I. Közvetlen irányzásról központi irányzásra való áttérés. **44.**

a) Ha a lövegeknek a központi irányzó készülékhez való párhuzamosítása már előzetesen történt volna meg (76., 77.), a tüzet vezető parancsnok a

«Központi irányzás!»
figyelmeztetőt adja. Erre

7. a kapcsolódugaszt a kábelládaiba helyezze el.

b) Ha a lövegek még nem volnának a központi

irányzókészülékhez párhuzamosítva, azokat párhuzamosítanunk kell.

II. Megosztott irányzásról központi irányzásra való áttérés esetén ezen pont I. a. alpontja mérvadó.

45.

45. Központi irányzásról a közvetlen (megosztott) irányzásra való áttérést a

«*Közvetlen (megosztott) irányzás!*» figyelmeztetővel rendeljük el.

Erre a figyelmeztetőre 7. a kapcsolódugaszt a kábelládából vegye ki.

A jelfogók és az irányzógépek kapcsolását ne bontsuk meg.

V. Tértűznél való irányzás.

46.

46. Tértűznél (86.) a megosztott irányzást alkalmazzuk.

A lövegvezető az elemtáblázatból (T. Lőut. 5. f. 105., utolsó bekezdés) fennhangon olvassa ki a tüzet vezető parancsnok megadta tértűz elemeit, pl.

«0770!

078!

31!»,

amely számok közül az első négy szám az oldalt, a második három az emelkedést, az utolsó két szám pedig a gyújtót jelenti.

Erre a löveget a 42. pont szerint irányozzuk be. Az emelkedést ilyenkor mindig a magassági irányjelzőíven kell megadnunk.

Az első lövés után következő négy lövést 3—3 másodperces időközzel löjük.

Eme négy lövésnél a lövésenkint esetleg szükséges módosítást a lövegvezető közvetlenül a második bekezdésben említett elemek vezénylése után az alábbiak szerint adja meg:

a) az oldalnál

pl. «balra (jobbra) egy fordulat!»

b) az emelkedésnél

pl. «feljebb (lejjebb) három fordulat!»

c) a gyújtónál

pl. «hosszabb (rövidebb) 100!»

A gyújtóállást ezenkívül lövésenkint is vezényelje a lövegvezető.

Az oldalban való módosítást a 2. szám a durva oldalirányzógéppel, az emelkedésben való módosítást pedig az 1. szám a magassági irányzó gép segélyével adja meg (lásd 21., utolsó bekezdés is).

VI. Meglepően felbukkanó légi célokra való irányzás.

47. Menetközben felbukkanó légi célok lövésére 47. foglalt tüzelőállásban (5. f. 213.) elvileg közvetlen irányzásra rendezkedjünk be.

VII. Sötétségben, füstben, stb. való irányzás.

(48.) Sötétségben az irányzást általában (48.) ugyanúgy hajtsuk végre, mint nappal.

Célváltoztatásnál, hasznavehetetlen irányzóeszközök esetén való irányzás.

7. világítsa meg lámpával az irányzóeszközöket, amikor a lövegvezető és az 1. szám azokat állítja, majd pedig a lövegtávcsőben lévő kört a lövegtávcső világítórésén keresztül.

Közvetlen irányzást csak akkor hajthatunk végre, ha a célt megvilágítjuk (fényszóróval).

49. 49. Füstben, ködben, stb. csak a megosztott irányzást alkalmazhatjuk.

VIII. A löveg tájolása.

50. 50. Lásd a 76. és 77. pontot.

IX. Célváltoztatásnál való irányzás.

51. 51. Célváltoztatásnál (*«Új cél! Két újnyíra az erdőcske felett bombázóraj! stb.»*) az irányzást az első beirányzás mintájára hajtsuk végre.

X. Hasznavehetetlen irányzóeszközök esetén való irányzás.

52. 52. Hasznavehetetlen lövegtávcsövet vagy jelfogót a tartalékkészletből kell pótolnunk.

A színtezés negyedlő helyett, ha kell, a magassági irányjelzővet alkalmazzuk.

A kereső megrongálása esetén a durva oldalirányt a csövön át kell megadnunk.

Az oldalbeosztásgyűrű megrongálása esetén megosztott irányzást csak a távcsővel hajthatunk végre (de ezzel is csak korlátolt mértékben).

Irányzás földi célokra való tüzelésnél. Átlőhetőség megállapítása.

XI. Irányzás földi célokra való tüzelésnél.

53. A közvetlen, megosztott és központi **53.**
irányzás a 41.—43. pont szerint történjek.

Közvetlen irányzásnál az oldalgás mértékét az oldalelőretartás, a löszöget pedig a magassági előretartás dobján állítsuk be.

54. Közeltámadásnál mindig a közvetlen **54.**
irányzást alkalmazzuk.

A vezényszót mindenkor a

«Közeltámadás!»

figyelmeztető előzze meg.

1. irányozzon a vezényelt lövedéknemnek megfelelően a szemben lévő célrész alsó vonalára, avagy a távolság harmadára (T. Lőut. 5. f. 158.)*

A lövegvezető, ha kell, az egy vonásnyi magassági előretartást állítsa be.

Menetnél a «Közeltámadás!» figyelmeztetőt mindjárt a tüzelés elrendelése után adjuk (5. f. 111. b.).

55. A fedezék (csapataink) felett való **55.**
átlőhetőség megállapítása.

A legkisebb távolságot, amellyel a fedezéket még átlőhetjük, a tüzelőállás elfoglalása után mielőbb állapítsuk meg.

Az átlőhetőséget vonatkoztassuk a torkolatszintre (szintező «200»).

Végrehajtás: állapítsuk meg a lövegnek a fedezék legmagasabb pontjától való távolságát és nagyobbítsuk meg 200 méterrel.**)

*) A T. Lőut. 5. füzeté fentiek szerint módosul.

**) Saját csapatok átlővésénél 200 méter helyett a lőtáblázat 33. rovatának adatait kell vennünk.

Az így megnagyobbított távolságnak megfelelő (a lőtáblázatból kivett) löszöget a lövegvezető a löveg-távcsövön állítsa be.

Az 1. szám irányozza meg közvetlenül a fedezék legmagasabb pontját, ezután állapítsa meg szintezőse negyedlővel a csőnek megadott emelkedést (terepszög-szintező «200»).

A negyedlőn leolvasott vonásszám-nak megfelelő távolság az a legkisebb távolság, mellyel a fedezéket még átló-hetjük. Ezt a távolságot a lövegvezető jegyezze fel (és jelentse a tüzelőállás parancsnokának).

Mihelyt futja az időből, állapítsuk meg az átló-hetőséget a különböző fontosabb irányokban is.

Annak megítélésére, hogy valamely plus (minus) terepszöggel bíró célra való tü-zeléskor a fedezéket átlóhetjük-e, járjunk el az előbbieik szerint, azzal a különbséggel, hogy a negyed-lőn leolvasott vonásszámot a terepszög értékével kisebbítenünk (nagyobbítanunk) kell.

Példa. Fedezéktávolság 1000 méter. $1000 \text{ plus } 200 = 1200$ méternek 85 vonásnyi löszög felel meg. A fedezék legmagasabb pontjának megirányítása (a 85 vonásnyi löszögnek a távcsövön való beállítása után) pl. egy 120 vonásnyi emelkedést eredményez. Egy plus 17 (minus 27) vonással bíró célra való tüzelésnél tehát $120 \text{ minus } 17$ ($120 \text{ plus } 27$) vonás = 103 (147) vonás = 820 (400) méter a legkisebb távolság, amellyel a fedezéket még átlóhetjük.

8. §. A kezelők pótlása.

- 56.** **56.** A félszakasz kezelőtüzéreinek megszabott létszámát (1. pont), ha csak lehet, tartsuk fenn, különben nem használhatjuk ki a löveg tűzgyorsaságát teljes mértékben.

A gázálarc használata. Gyakorlótölténnyel való tüzelés.

Ha mégis hiányoznának kezelők, pótoljuk őket elsősorban tartalék kezelőtűzerekkel — ha pedig ilyenek nem volnának, a gépkocsivezető segédvel és a gépkocsivezetővel.

Ha a félszakasz kezelőinek létszáma csökken, hagyjuk először a 7., majd a 2., végül a 4. szám helyét betöltetlenül. A 2. szám teendőit az 1., a 4. szám teendőit pedig a 3. lássa el. Az időzítést csak az 5. és 6. szám végezze.*)

9. §. A lövegnek felöltött gázálarccal való kezelése.

57. A felöltött gázálarccal való gyakorlato- 57.
zást az 1. füzet 97. pontja (f-hez) szabályozza.

Felöltött gázálarccal éppen úgy kell az irányzást és a tüzelést végrehajtani, mint gázálarc nélkül.

Egyébként lásd a «Gázvédelmi utasítás» című szolgálati könyvet.

10. §. Gyakorlótölténnyel való tüzelés.

58. Gyakorlótölténnyel való tüzeléskor éles 58.
lőszert nem szabad magunkkal vinnünk.

Tűzszünetekben és a tüzelés befejezése után ellenőrizzük, hogy a csövek türesek-e. Ha nem volnának türesek, tirtessük ki azokat.

*) Földtől való tüzelésnél a löveget szükség esetén ötnél kevesebb tűzér is kezelheti.

Elővigyázati rendszabályok: 1. füzet 6. melléklet, 23. pont.

Légi célokra való tüzelésnél csak a célhoz legközelebb lévő löveg tüzeljen, ha az emelkedés 45 foknál kisebb.

A TŰZELŐÁLLÁSBAN
LÉVŐ ŪTEG.

V. FEJEZET.

Tüzérségi szolgálat.

8 cm 5/8 M. középsarkas lég-
védelmi ágyú.

A tüzelőállásban lévő űteg.*)

11. §. Általános szabályok.

59. Az űteg tüzelőállásában vívja **59.**
a tűzharcot.

A tűzharcot légi célok ellen mindig valamennyi lövegével hajtsa végre (T. Lót. 5. f. 72., első bekezdés).

A tűzharcnál követeljük mindig a legnagyobb figyelmet. Ügyeljünk a vezényszavak pontos végrehajtására, mert félreértés és tévedés hibás tüzelést okoz.

A tüzelőállásban uralkodjék csend. A parancsnokok csak a szükséges vezényszavakat (figyelmeztetőket) adják. Felesleges magyarázás és beszéd tilos.

A légvédelmi tüzelőállásban a lövegeket a szolgálati számuknak megfelelően számoz-

*) A szabályzat eme fejezete a földi célokra való tüzelést az utolsó §-ban tárgyalja.

zuk. Tértűz előkészítésénél a löveg-állások számát a figyelőtiszt adja meg (5. f. 206.).

60. **60.** A löelemek meghatározását a T. Lót. 5. füzete, a tűzharcban használandó vezényszavakat pedig részben a T. Lót. most említett füzete és jelen szabályzat szabja meg.

61. **61.** Az ütegparancsnok a tüzelőállásban lévő főfigyelőhelyéről vezesse az üteg tüzét (5. f. 206. és 6. füzet).

Az elsőtiszt az ütegparancsnoknak szükséghez mérten és ha a körülmények mást nem követelnének, teendői ellátásában segédkezzék.

A szakaszparancsnokok ellenőrizték a lövegeket. E célra az egyik szakaszparancsnokot megfelelő távolságra a tüzelőálláson kívül is felállíthatjuk.

A figyelőtiszt oéltűznél figyelőhelyéről (100.) lövé megfigyelést végezzen; a megfigyelés eredményét a legközelebbi tűzszünetben ütegparancsnokának jelentse (T. Lót. 5. f. 44.).

A törtűzet kapott utasítás szerint készítse elő, majd pedig öntevékenyen váltsa ki (101.).

62. **62.** A szabályzat eme fejezete az ütegek az 5. füzetben feltüntetett szervezetével számol.

12. §. Az üteg műszereiről, azok tájolásáról és párhuzamosításáról általában.

63. **63.** A löelemek meghatározásánál (irányzásnál) használt főbb műszerek:

a távmérő,

a (15-szörös) táveső,

a tűzértheodolit és
a központi irányzókészülék (szükség esetén a
jeladókészülék).

Ide számítjuk azonkívül a látóövet és a tértűz-
felszerelést is.*)

A műszerek leírását a «Tűzérismeretek» című
szolgálati könyv tárgyalja.

64. A műszerek «alapállása»:

64.

a) A távmérőn:

az oldalbeosztás	3200,
a távolságdob	0,
a magassági inga	0.

b) A 15-szörös távesővön:

az oldalbeosztás	32,
az oldaldob beosztása	0.

c) A tűzértheodoliton:

az oldalbeosztás	32,
az oldaldob beosztása	0,
a tájolóbeosztás	32,
a tájolódob beosztása	0,
a terepszögbeosztás	0,
a terepszögdob beosztása	0.

Az eltérésmutató legyen a delejes elhajlás érté-
kének megfelelő beosztásjegyen, a delejtűt pedig
rögzítsük.

d) A központi irányzókészüléken:

az oldal	{	szögbeosztás	640,
		lámpabeosztás	500,
az oldalelőretartás			100,

*) Földi célokra való lövésnél a löelemek meghatározásánál
szükséghes mérten térképszögmérőt és (késli) háromszögmegoldót
is alkalmasunk.

a magassági előretartás	30
a magassági mérő	{ szögbeosztás 0,
	{ lámpabeosztás 0.

65. 65. A szögmérésre alkalmas műszerek (löveg) oldalbeosztásának 3200-as, illetve 640-es osztásjegyű sugarát a műszer (löveg) «tájéolóvonalának» nevezzük. Ha a műszert (a löveg oldalbeosztásgyűrű mutatóját) 3200-ra, illetve 640-re állítjuk, az irányzóvonal (fénytani tengely) a tájolóvonal irányát mutatja.

A műszer (löveg) tájolásának azt a műveletet nevezzük, ha a tájolóvonalat, vagyis az oldalbeosztás 3200-as, illetve 640-es osztásjegyű sugarát az «alapisírányba» hozzuk (T. Lót. 2. f. 1., 2.).

A tájolás közvetlen vagy közvetett lehet.

A tájolás közvetlen, ha a tájolóvonalat az alapisírányt jelző tárgy irányába hozzuk. Ilyenkor az alapisírány egyezik az irányzóvonallal.

A tájolás közvetett, ha az alapisírányt nem jelzi látható tárgy (pl. «Észak»), hanem a tájolást egy másik alkalmas tárgyra (kisegítőcél, műszer) hajtjuk végre. Az alapisírány ilyenkor nem egyezik az irányzóvonallal.

66.

66. A tűzértheodolit «Északra» való tájolása.

Allítsuk fel a theodolit állványát és játszuk be a keresztszintezőket.*) Illesztük a műszert (alapállásban) az állvány csapjára és húzzuk meg a szorítócsavarokat. Tegyük a delejtűt szabaddá a rögzítógomb lenyomásával és elfordításával. Nyissuk fel a tájolódob kikapcsolóemelőjét és fordítsuk el a talpazatot, amíg

*) Ha a keresztszintezők a felső szintezővel nem játszanának be egyforma helyzetben, a vízszintezőre való állításhoz vegyük alapul a felső szintezőt.

a déli iránymutatója mellett lévő piros eltérésmutató a tűnek a déli irányt jelző fehér végével egy irányba nem jut. Ekkor engedjük el a kikapcsolóemelőt és egyeztessük a tájolódob fordításával a piros eltérésmutatót a tű fehér végével. Ha a delejtű erősen lengene, a rögzítógomb rövid lenyomásával (a delejtű fékezéssel) siettesük a tű megállapodását. Végül rögzítjük a tűt.

Szögek mérésénél maradjon a talpazat mozdulatlanul. A bemérendő tárgyat a felső szögmérőberendezés (az oldalbeosztás) elfordításával kell megirányoznunk.

Terepszög (magassági szög) mérésénél a bemérendő pont megirányozása után játszuk be a felső szintezőt. Azután olvassuk le a terepszögdob beosztásán netalán a 0-tól mutatkozó eltérést és jegyezzük meg az eltérés irányát is. Most hozzuk a fonálkereszt középpontját a célra és olvassuk le a terepszöget, figyelembevéve az előbb mutatkozott eltérést.

A theodolitnak az északi iránytól eltérő, más irányba való tájolásánál a delejtű helyzetére nem kell figyelemmel lennünk.*)

(67.) Egynemű műszereknek egymásra **(67.)** irányzással való párhuzamosításánál a már tájolt műszeren kapott leolvasást 3200-zal változtassuk meg,

különnemű műszereknél pedig a leolvasott vonásszámot, ha az 3200-nál kisebb (nagyobb), 3200-ból (3600-ból) vonjuk ki.

*) A delejes elhajlás megállapítására a T. Lővt. 2. füzet 223.—227. pontja mérvadó.

Ez a szabály értelemszerűen a légvédelmi vonásbeosztással ellátott műszerekre is mérvadó.

68.

68. A csavarok holtmenete eredményezte hibák kiküszöbölésére csavarjuk a különböző csavarokat az utolsó pontos beállításnál mindig ugyanazon oldal felé és a műszert (műszer-részt) függőleges síkban elmozdító csavarokat olyan módon, hogy ezzel a műszer (műszerrész) súlypontját emeljük.

13. §. A tüzelőállásban (főfigyelőhelyen) való szolgálat.

I. Általában.

69.

69. A tüzelőállásban (főfigyelőhelyen) való szolgálat a légi figyelésen kívül magában foglalja:

a) a tüzelés előkészítését, azaz a főfigyelőhely és a tüzelőállás elfoglalásától a tűz megkezdéséig való munkálatokat;

b) a tűzharc végrehajtását;

c) a tűzszünetekben való magatartást;

d) a tüzelőállás (főfigyelőhely) elhagyásakor való tevékenységet.

Lásd a 61. pontot is.

70.

70. A főfigyelőhelyen az ütegparancsnokon kívül rendszeren a figyelőaltiszt, a műszer gépköcsi személyzete, a két tartalék táblázatolvasó és az ütegtrombitás tartózkodik (5. füzet).

Ha huzamosabb időn át egy helyben maradnánk, az ütegparancsnok a főfigyelőhelyen való szolgálat

ellátására a szükség tartamára és a legszükségesebb mértékben a többi ütegrészben (5. f. 166.) beosztott tisztet és tüzereket is rendelje ki, ha kell. Az elsőtiszt rendszeresen a főfigyelőhely közelében tartózkodjék.

71. Az ütegpárancsnok vállára nehezedik a legsúlyosabb teher. **71.**

Ő felelős azért, hogy ütege a tüzelőállás elfoglalása után a tüzet a helyzet adta legfontosabb célra bármikor megkezdhesse, még pedig úgy, hogy már az első lövések is minél közelebb essenek a célhoz.

II. A tüzelés előkészítése.

a) Alapelvek.

72. A központi irányzás a főirányzó mód; a tüzelőállást és a tüzet tehát elvileg ennek megfelelően kell előkészítenünk. Ettől csak akkor tekintsünk el, ha az előkészületekre nem futja időnkéből. **72.**

Kövessünk el mindent, hogy teendőinket, amennyire lehetséges, még az üteg beérkezése előtt végezzük el. Csak ilyen módon biztosíthatjuk a gyors tűzkészséget.

Tértüzet mindig külön kell előkészítenünk.

b) A műszer gépkocsi előkészítése.

73. A műszer gépkocsinak a főfigyelőhelyre való beérkezése után (5. f. 241.): **73.**

A műszerész adja át az emelőt a gépkocsiról szállt gépkocsivezető segédnek, majd pedig helyezze

a szerszámládát és a gépkocsi ponyváját a vezető-
ülésre.

A gépkocsivezető a távmérőtizedestől az
emelősínt vegye át és rögzítse az alváz elejére;

a gépkocsivezető segéd támassza alá az
emelősínt az emelővel és tehermentesítse a gépkocsi
elejét.

Az előretartás beállító és a távmérő
szakaszvezető hajlítsa a híddezkát rögzítő léceket
előre, a híddezkát emelje ki és a gépkocsi bal olda-
lán engedje le, majd pedig támassza a gépkocsi oldal-
falához.

A távmérő főtüzer és a gépkocsi jobb oldal-
fala mellett ülő táblázatolvasó a gépkocsiról
való leugrás után engedje le a hátsó falat, a szorító-
csavarok meglazításával; ezalatt

a másik táblázatolvasó emelje ki és
engedje le a hátulso ülést és támassza azt a gép-
kocsi jobb oldalfalához; ezután szálljon ugyancsak
gépkocsiról.

A távmérő főtüzer a kapcsolószekrény
ajtáját,

a két táblázatolvasó pedig a gépkocsi két
hátsó támasztóját engedje le és tehermentesítse a
gépkocsit.

A távmérőtizedes adja le a távmérő-
állványt a távmérő főtüzernek; ezután mindkettő
húzza a távmérőládát hátra, hogy azt a most emlí-
tett főtüzer a gépkocsivezető közreműködésével a gép-
kocsiról leemelhesse; a távmérőláda közvetlenül bal-
ról a gépkocsi mellé kerüljön.

A műszerész vegye le a műszerládáról a
két lakatot, húzza a ládát az előretartás beállító, a

táv mérő szakaszvezető és -tizedes segélyével kissé hátra; a műszerész és az előretartás beállító a ládát nyissa ki;

az előretartás beállító és a távmérő-tizedes lazítsa meg a központi irányzó készüléket rögzítő szárnyas anyacsavarokat,

a távmérő szakaszvezető és -tizedes a készüléket rögzítő rudakat húzza ki és tegye le jobbról és balról a láda mellé, a rögzítőrudak helyére az emelőrudakat tolja be.

Az irányzóaltiszt szerelje le a műszerállvány védődeszkáját és fogja meg az állvány rögzítőcsavarját;

a műszerész, az előretartás beállító, a távmérő szakaszvezető és -tizedes az emelőrudak segélyével emelje fel és helyezze a központi irányzó készüléket az állványra; a készüléknek az állványra való helyezésénél az irányzóaltiszt segédkezzék, aki végül a készüléket a rögzítőcsavarral az állványon rögzítse;

a távmérő szakaszvezető és -tizedes a két emelőrudat tegye le az oldalfalak mellé;

a műszerész és az előretartás beállító a központi irányzó készülék ládáját csukja be és tolja vissza eredeti helyére.

A távmérő főtűzér vegye ki a távmérőládából a távmérőt és adja át a távmérő szakaszvezetőnek, aki a távmérőt a központi irányzó készüléken rögzítse;

a távmérőtizedes a távmérő főtűzértől vegye át és szerelje fel a távmérő 8-szoros látcsövét és a két lapellenzőjét.

Az irányzóaltiszt állíttassa a műszer

gépkocsit a központi irányzókészülék segítségével vízszintesre; a két táblázatolvasó és a gépkocsivezető segéd az irányzóaltiszt utasítása szerint emelje vagy süllyessze a gépkocsit.

A távmérő főtüzer vegye át valamennyi löveg kapcsolóit (15.), vezesse azokat a kapcsolószekrényen keresztül, majd pedig adja át az előretartás beállítónak;

az előretartás beállító kapcsolja be az átvett kapcsolókat a központi irányzókészülék hasonló számú kapcsolóiba.

A két táblázatolvasó támasza a híd-deszkát a gépkocsi kapcsolószekrény falához (feljáróként); az ülésdeszkát tegye a gépkocsi alá; készítse elő a leginkább várható légi célok sebességének megfelelő és központi irányzásnál érvényes vezényszótáblázatot (a jobb vagy a bal oldalfal táblázattartószekrény lekanyarításával).

A műszer gépkocsi személyzete helyezkedjék teendőinek végeztével külön vezényszó nélkül *«alapállásba»*.

74.

74. Az előkészített műszer gépkocsinál való *«alapállás»*: lásd a túloldali ábrát.

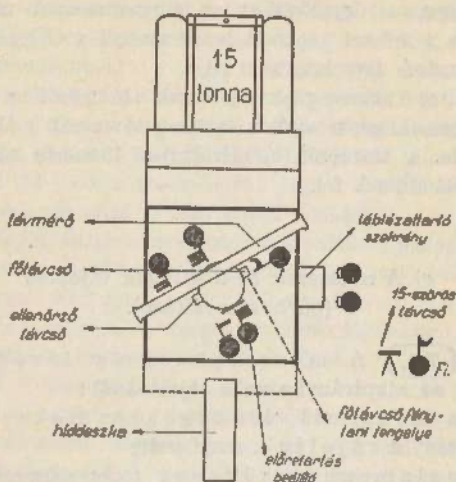
A táblázatolvasók szükséghez mérten a gépkocsi jobb vagy bal oldalán helyezkedjenek el.

A figyelőaltiszt a 15-szörös távesővel a táblázatolvasók közelségében álljon fel.

Az ütegtrombitás a figyelőaltiszt közelében legyen, hacsak nem rendelkeztek volna más-képen.*)

*) A gépkocsivezetőre és a segédre az 5. füzet 102. (96.) pontja mérvadó.

A tüzelés előkészítése, ha idő nincsen.

Jelmagyarázat: az 5. füzet 1/b melléklete szerint.

A műszerész nincsen helyhez kötve.*)

A műszer gépkocsi mellett kell felállítanunk a tartalék távmérőt is, mihelyt erre futja időnkéből.**)

Ha a figyelőre távmérőörse a tüzelő-állásban tartózkodnék (105., 107.), a tartalék távmérő felállítása maradjon el.

75. Ha nem futja időnkéből a tűznek központi irányzással való előkészí-

75.

*) Zárrendben való gyakorlatozásnál helye az ellenőrső tévcső mellett, arccal a műszer felé van.

***) A tartalék távmérő kezeléséhez mindenkor külön kell távmérésben jártas közegeket kijelölnünk (pl. esetleg a trombitást, stb.).

A műszerek, lövegek alapirány «Észak» esetén való tájolása
(párhuzamosítása).

tésére, a figyelőaltiszt az ütegparancsnok utasítására a műszer gépkocsi beérkezésénél a «Közvetlen irányzás /» figyelmeztetést adja.

Erre a műszer gépkocsiról csak a távmérőt (az első parancsnoki gépkocsiról a tartalék távmérőt) málház-zuk le. A távmérőt (távmérőket) a 15-szörös távcső mellett állítjuk fel.

c) A műszerek és a lövegek tájolása (párhuzamosítása).

76.

76.

A műszereknek és lövegeknek az alapirányba való tájolásánál:

a központi irányzókészüléket az alapirányba tájoljuk, majd pedig

valamennyi löveget (más műszert) az alapirányba tájolt központi irányzókészülékhez párhuzamosítjuk.

A központi irányzókészüléket rendszeren az «Észak» alapirányba kell tájolnunk. Ettől csak idő hiányában térjünk el.

I. Alapirány «Észak».

a) Az elsőtiszt válasszon valamely alkalmas távoli kisegítőcélt. A tüzelőállásnak a löveg-gépkocsi és a műszer gépkocsi által való elfoglalása után állíttassa fel szög mérő műszerét (theodolit) a tüzelőállásban, hogy a műszer a műszer gépkocsi-kisegítőcél összekötővonalba kerüljön (5. f. 233.). A műszernek a 66. pont szerint az «Észak» alapirányba való tájolása után irányozza meg a kisegítőcélt és jegyezze elő a leolvasott vonás-számot.

Az elsőtiszt (kezelőtiszt) és az irányótiszt teendői.

Az elsőtiszt ezután határozza meg (a kezelőtiszt segítségével) a központi irányzókészülék és a párhuzamosítandó lövegek között lévő és a választott kisegítőcél irányára vonatkoztatott merőleges (látszólagos) térközök méterszámát; ossza el azokat a kisegítőcél távolságának kilométerivel. Az osztás eredményétül kapott vonásszámokat számítsa át légvédelmi vonásokba.

Végül állapítsa meg, hogy a theodoliton leolvasott vonásszám a löveg oldalbeosztásgyűrű mely vonásszámának felel meg, az utóbbi számot módosítsa azután a merőleges térközök légvédelmi vonásértékével (kivonás vagy összeadás).

A 15-szörös távmérő, továbbá a tartalék (figyelőrs) távmérő párhuzamosításához szükséges vonásszámokat értelemszerűen az előbbiek szerint állapítsuk meg, ha kell. Ügyeljünk, hogy vonást és légvédelmi vonást össze ne tévesszünk.

b) Az előbbi alpontban felsorolt teendők végzetével az elsőtiszt az utának a kisegítőcélra való tájolást rendelje el:

«Kisegítőcéla templomtorony!

Központi.....!

1-ső.....!

2-ik.....!

3-ik.....!

4-ik.....!

15-szörös.....!

Tartalék (figyelőrs) távmérő.....!

Tájolás a kisegítőcélra!»

Az irányótiszt állítsa a vezényelt vonásszámot a központi irányzókészülék oldalbeosztásán (az oldalhajtomű kézikerekének forgatásával); irányozza

meg a kisegítőcélt a tájológyűrű elforgatásával, rögzítse szután a tájológyűrűt. Majd állítsa be a központi irányzókészüléket «500»-as, illetve «0»-ás lámpaállásra.

Valamennyi löveg irányzótiiztase irányozza meg a kisegítőcélt az oldal- és a magassági irányzógép kézikerekének forgatásával. Majd forgassa el az oldalbeosztásgyűrűt, amíg a vezényelt vonásszám a gyűrű mutatójával nem egyezik; rögzítse ezután a gyűrűt a csavarokkal. Most forgassa el a vízszintesre állított csövet, míg a mutató az oldalbeosztásgyűrű «640»-es vonásával nem egyezik. Valamennyi 2. szám rögzítse az oldaljelfogó kapcsolóvilláját a villa két rugós szegének a csipkézett tárcsába való becsaptatásával.*) Az irányzótiiztasek hasonlóképen rögzítsék a magassági jelfogókat. A 7. számok kapcsolják be a telepet a kapcsolódugasznak a kábelládaiba való behelyezésével.

A figyelőaltizst állítsa a vezényelt vonásszámot a 15-szörös táveső oldalbeosztásán; a vezényelt vonásszámra állított távesövet a figyelőaltizst forgassa el,

*) A jelfogó kapcsolóvillájának rögzítése előtt elvileg a holtmenetet kell kiküszöbölnünk.

A 2. szám fogja meg a csipkézett tárcsát, hossa és tartsa meg olyan helyzetben, hogy a lámpafedők az égő lámpákat letakarják. A lövegtávesővön át állapíttassa meg az 1. szám segítségével, hogy az oldalirányzógép mily mérvű elforgatása után következik be a fénytani irányzóvonalnak a célponttól való eltávolodása. A lyukasított tárcsán számolja le, hogy esen eltérére hány lyuk esik (es a holtmenet). A két ütőoszógot illesse be a holtmenet határain, hogy a csipkézett tárcsa karja a megfelelő ütőoszóeghez támasszkodjék. A csipkézett tárcsa két rugós szegének fent említett becsaptatása ekkor történjék.

A holtmenetek kiküszöbölését lehetőleg tiizt ellenőrizse.

amíg fénytani irányzóvonala a kiszegítőcélon át nem halad; ekkor rögzítse a távesövet.

A tartalék távmérőt (figyelőörs távmérőjét) kezelő közeg forgassa el a távmérőt, míg a belső helyesbítés vonásakái a kiszegítőcél nem takarják (a távmérő elforgatása előtt tegyék szabaddá az oldalbeosztásos korongot a szorítógyűrű segítségével). A vezényelt vonásszám beállítása után rögzítjük az oldalbeosztásos korongot a szorítógyűrűvel.*)

c) Az irányzóaltiszt, valamennyi irányzó-tisztes, a figyelőaltiszt, stb. a tájolás végrehajtását karjának felomelésével jelezze.

Az elsőtiszt hasonlóképen adja tudtul az ütegparancsnoknak.

II. Alapirány «kiszegítőcél».

Ez az eljárás a legegyszerűbb és a leggyorsabb; ilyenkor az elsőtiszt szögmérő műszerét nem kell felállítanunk.

A merőleges löveg- és műszer térközök vonásérté-

*) Ha valamely lövegállásból (műszer felállítás helyéről) a megjelölt kiszegítőcél nem volna látható, a löveget egy már tájolt löveg (műszer) segítségével kell párhuzamosítanunk.

Az elsőtiszt (szakasparancsnok) adja a

«pl.) 4-ik! Párhuzamosítsa az 1-est!» figyelmeztetést.

A megnevezett két löveget (az oldal- és magassági irányzó-gép kiegészítőjének forgatásával) egymásra irányossuk be. A már tájolt löveg oldalbeosztásgyűrűjén leolvasott vonásszámot a lövegvesető az elsőtisztnek (szakasparancsnoknak) jelentes. Utóbbi módosítsa ezt a vonásszámot «640»-nel és vezényelje a párhuzamosítandó lövegnek, pl. «1-est 285!». A megnevezett löveg-nél forgassuk el változatlan csőállás mellett az oldalbeosztás-gyűrűt, míg a mutató a vezényelt számmal nem egyezik, majd rögzítsük.

két «640»-hez (-ból) vagy «3200»-hoz (-ból) adjuk hozzá (vonjuk ki).

A tájolást az előbbi I. b. alpontban megszabott vezényszóval rendeljük el, azzal a különbséggel, hogy a központi irányzókészülék részére mindig a «640»-es vonásszámot (alapállás) kell vezényelnünk.

Az irányzóaltiszt az alapállásra állított központi irányzókészülék tájológyűrűjének elforgatásával irányozza meg a kisegítőcélt, majd rögzítse a tájológyűrűt.

III. Alapirány «kisegítőcélről» alapirány «Északra» való áttérés.

Valahányszor alapirány «kisegítőcélt» alkalmaztunk, térjünk át alapirány «Északra», mihamint lehet (tűzszünetben).

Ilyenkor vezényszavunk:

«Alapirány Észak!»

Központi!

1-ső!

2-ik!

3-ik!

4-ik!

15-szörös!

Tartalék (figyelőrs) távmérő!

Kisegítőcél az előbbi!»

Végrehajtás értelemszerűen ezen pont I. alpontja szerint.

A központi irányzókészüléket és a 15-szörös távcsövet a vezényelt vonásszám beállítása után újból tájolnunk kell; a lövegeknél és a tartalék (figyelőrs) távmérőnél az oldalbeosztásgyűrűket, illetve az oldalbeosztásos korongot kell megfelelően elforgatnunk.

Alapirány «Északba» való tájolás kedvezőtlen viszonyok esetén.

77. Kedvezőtlen látási viszonyok esetén, avagy alkalmas kisegítőcél hiányában az «Észak» alapirányba való tájolást az alábbiak szerint eszközöljük.

Az elsőtiszt szögmérő műszerét legalább 100 m-nyire a tüzelőállástól (ha lehet, az üteg hírközpont közelében) állítsuk fel, majd pedig tájoljuk a már ismert módon.

A tüzlépcső beérkezte után az elsőtiszt adja a «Tájolás a theodolitra l» figyelmeztetést.

Erre valamennyi műszer talpazatának elforgatásával irányozzuk meg a theodolitot; a lövegeknél a theodolitra való irányzás az oldal- és a magassági irányzógép közlkerekének forgatásával történjék.

Ezután az elsőtiszt (kezelőaltiszt) irányozza meg az «Észak» alapirányba tájolt műszerével

- a központi irányzókészülék főtávcsövét,
- valamennyi löveg távcsövét,
- a 15-szörös távcsövet és
- a tartalék (figyelőrs) távmérőt.

A kapott és megfelelően módosított leolvasásokat (67.) az ütegeknek adjuk tudtul («Központi...! 1-ső...! stb.»).

A továbbiakban értelemszerűen a 76. pont I. b. és c. alpontja szerint kell eljárunk.

Az elsőtiszt műszerének helyét befejezett tájolás után egy póznával jelöljük meg.

A 15-szörös távcsővel, továbbá a tartalék (figyelőrs) távmérővel rögzítjük a tájolást, mihamint lehet, valamely alkalmas távoli kisegítőcélra.

78.

78.) A 75. pont alatt említett esetben csak a 15-szörös távcsövet és a mellette felállított távmérőket kell tájelnunk.

III. A tűzharc végrehajtása.

a) Általában.

79.

79.) Az ütegparancsnok (tüzet vezető parancsnok) *«Tűzkészültség!»* parancsára vagy többszörös hosszú kettős fütty jelére a tüzelőállás személyzete lépjen a tűzharc beosztásába.

A lövésmegfigyelést rendszeren az ütegparancsnok végezze; a megfigyelés eredményét jegeztesse elő a kezelőaltiszttel a *«célelemek és löelemek jegyzékébe»* (T. Lóut. 5. f. 44.).

A figyelőtiszt segédkezzék a lövésmegfigyelésnél (61.).

Az üteg egyetlen tüzelésmódja a gyors tüz (T. Lóut. 5. f. 60.).

A tűzharc vezényszavait nem ismétljük. (Lásd T. Lóut. 5. f. 72.—80. és 124.—127. is.)

b) Közvetlen irányzás.

80.

80.) Az ütegparancsnok vezényelje az ütegek a célirányt és jelölje meg a célpontot.

A célpontot állandóan irányozza meg:

a figyelőaltiszt a 15-szörös távcsóval,

az ütegparancsnok távmérőörse a távmérővel,

valamennyi löveg irányzótisztje a lövegtávcsóval.

A tartalék (figyelőörse) távmérővel is irányozzuk meg a célt.

Az ütegparancsnok becsülje és vezényelje a cél sebességét.

A figyelőaltiszt állandóan becsülje és jelentse a repülési irányokat.

Az ütegparancsnok távmérőörse jelentse a cél mindenkor távolságát és magasságát:

a szakaszvezető a mérést végezze, a fő-tüzér a távolságot 100 m-enként mondja, a tizedes pedig a magasságot adja tudtul (a 200 m-re kikerekített magasságot újból csak akkor jelentse, ha megváltozott volna).

A két táblázatolvasó vegye elő a vezényelt, továbbá a közvetlen kisebb és nagyobb céls sebességnek megfelelő vezényszótáblázatot és tartsa mindenkor ama lapoldalt szem előtt, amely a távmérőörse megadta célmagasságnak megfelel.

(81.) A tűz kiváltására az ütegparancsnok a figyelőaltiszt megadta repülési irányok egyikét (a legmegfelelőbbnek becsültet) vezényelje. **(81.)**

A távmérő fő-tüzér a repülési irányhoz tartozó céltávolságot mondja be; az egyik táblázatolvasó fennhangon adja meg a lövelemeket (oldalelőretartás, gyújtó, magassági előretartás).

Valamennyi löveget a 41. pont szerint irányozzuk be; időzítsünk és töltsünk.

Az elsőtiszt sípval adott figyelmeztetőjére a lövegeket — a töltési- és vezényező késedelmi idő leteltével — süssük el (28.).

Ha az ütegparancsnok a repülési irány vezénylése után a

«Két lövést!»

figyelmeztetést adja, lövegenkint ne egy, hanem két lövést lőjünk.

Az ütegparancsnok (és valamennyi közege) folytassa teendőit az üteg tűztevékenységétől függetlenül, hogy a lövések leadása után a tüzet azonnal újból kiválthassa.

82. 82. Példa.

a) Ütegparancsnok vezényszava (80.):

«Tenyérvyire a házcsoport felett bombázóraj!
Élgép! 50!» vagy

«Célvonás 280! Célmagas 110! Bombázóraj!
Élgép! 50!»

b) Figyelőaltiszt jelentése (80.):

«12-es!.... 11-es!..... stb.»

c) Távmérő főtüzer leolvasása (80.):

«38!.... 36!.... 34!.... stb.»

d) Távmérőtizedes leolvasása (80.):

«Célmagas 2200!..... stb.»

e) Ütegparancsnok vezényszava (81.):

«11-es!»

f) Távmérő főtüzer leolvasása (81.):

«34!»

g) Táblázatolvasó (81.):

«Jobbra (balra) 24!

41!

18!»

h) Eleőtiszt (81.):

sípjel (egy éles fütty).

i) Lövegvezetők (23., 81.):

«Tűz!»

c) Központi irányzás.

83. Az ütegparancsnok a célirányt és **83.** a célpontot a közvetlen irányzásnál megszabott módon vezényelje (80.).

A célpontot állandóan irányozza meg: a figyelőaltiszt a 15-szörös távesővel, az irányzóaltiszt a központi irányzókészülékekkel (főtávesővel).

A lövegeknél az irányzást a 48. pont szerint hajtjuk végre.

Különben a 80. pont mérvadó.

84. A tüzet az ütegparancsnok a **84.** 81. pont (első bekezdés) szerint váltsa ki.

A céltávolságnak a távmérő főtűzér által való jelentése után:

az egyik táblázatolvasó az előretartás beállítónak az oldal- és a magassági előretartást adja tudtul;

az előretartás beállító az előretartást a központi irányzókészüléken állítsa be;

a másik táblázatolvasó fennhangon adja meg az ütegeknek a gyujtót.

A megfelelően időzített lövedékekkel töltünk.

A továbbiakban a 81. pont szerint kell eljárni.

85. Példa.

85.

a)–f) a 82. pont a.–f. alpontja szerint.

g) Első táblázatolvasó (84.):

«124 /

48 /»

h) Második táblázatolvasó (84.):

«41 /»

i)–j) a 82. pont h. és i. alpontja szerint.

d) Tértűz.

86.**86.****A tértűz figyelőhelyről adott***«Tértűz I»*

figyelmeztetőt a tüzelőállásban a távbeszélőkészüléket kezelő tűzér fennhangon adja az űtegnek tovább.*)

Erre az űtegaparancsnok (tűzet vezető parancsnok) vegye át a távbeszélőkészüléket.

Az űteg különben a 79. pont (első bekezdés) szerint viselkedjék.

A lövegvezetők az elemtáblázatokat készítsék elő.

A tértűz kiváltására a figyelőtiszt az irányt és a magasságot adja meg (104.).

Ezeket az adatokat az űtegaparancsnok (tűzet vezető parancsnok) hangosan ismétlje a távbeszélőkészülékbe.

A tértűz irányának és magasságának ily módon való megadása után a lövegvezetők vezényeljék a tértűzelemeket (oldal, emelkedés, gyújtó, esetleges módosítás). Az irányzás és a tüzelés a 46. pont szerint történjék. Az első lövést az első tiszt sípval adott figyelmeztetőjére — a töltési- és vezényszó késedelmi idő leteltével — löjnek.

87. **87. A tértűztervet (101.) rendesen akként szerkesztjük meg, hogy tüzelés közben**

a) a páratlan számú lövegek

*) A tértűz figyelőhelyen való szolgálatot jelen szabályzat a 101.—104. pontban tárgyalja.

oldalban balról-jobbra,
magasságban felülről-lefelé,
b) a páros számú lövegek pedig
oldalban jobbról-balra és
magasságban alulról-felfelé haladjanak.

88. Példa.

88.

a) Távbeszélő figyelmeztetője (86.):

«Tértűz !»

b) Ütegparancsnok (tüzet vezető parancsnok) (86.):

«Dóra 24 !»

c) 1. lövegvezető:

«1155 !

172 !

49 !

Rövidebb 175 !»

2. lövegvezető:

«1155 !

168 !

42 !

Hosszabb 175 !»

3. lövegvezető:

«1155 !

164 !

49 !

Rövidebb 175 !»

4. lövegvezető:

«1155 !

160 !

42 !

Hosszabb 175 !»

d) Elsőtiszt:

sipjel (egy éles fütty).

A légi figyelés tűzszünetben. Valamely irányzómódról más irányzómódra való áttérése.

e) Lövegvezetők:

«Tűz!» (az első lövés után lövésenkint a gyújtóállást is vezényeljék).

IV. Tűzszünet.

89. **89.** A tűzszünetet a 25. pont szerint rendeljük el. Az áramot kapcsoltaessuk ki. A csöveket hozzuk alapállásba. Ellenőrizzük a löveggépkocsik vízszintes helyzetét, vizsgáljuk felül a tájolást és az ütég műszereit, stb.

Tűzszünet alatt a légi figyelést egy három főből alakított légi figyelőörs végezze a tüzelőállásban. Az örs a főfigyelőhelyen helyezkedjék el. E szolgálatot a tüzelőállásban (főfigyelőhelyen) lévő valamennyi altiszt és tisztes 1—2 órai felváltással lássa el.

A figyelés megszervezésével az ütégparancsnok egyik tisztjét bizza meg, aki időközönként szintén figyeljen.

A figyelő közegek a helyzetben beálló összes változást haladéktalanul jelentsék.

Ha a helyzet követelné, az ütégparancsnok maga kísérje állandóan figyelemmel a légteret.

90. **90.** Ha eddig nem történt volna meg, a központi irányzókészülékkel való irányzást készítsük elő (44.), illetve térjünk át, ha kell, az «Észak» alapirányra (76., III.).

Központi irányzásról közvetlen (megosztott) irányzásra való áttérés esetén a 45. pont szerint kell eljárunk.

91. **91.** A központi irányzókészüléknél beálló üzemzavar esetén, annak pótlására,

A jeladókészülék. Az ütegparancsnok és az elsőfőst teendői.

a legalkalmasabb helyen álló löveg jelfogóit a jeladó-készülékkel cseréljük fel.)*

92. Mihelyt futja az időből (ha lehet, még a tűz megkezdése előtt), az ütegparancsnok állapítsa meg valamennyi irányban az üteg első hatás-holtterét. **92.**

Szerkessze, vagy pedig szerkesztesse meg valamelyik tiszttel a *«helyzetjelentést»* (6. füzet) és továbbítsa előljáró parancsnokához.

A löszerjelentésről (H. Sz. II. 26.) és más megszabott jelentésről, stb. (pl. H. Sz. II. 23., 24.) se feledkezzék meg.

93. Az állásváltoztatáshoz szükséges szemrevételezéseket (utak, figyelőhelyek, tüzelő-állások) az ütegparancsnok idejében végeztesse el, ha kell. Intézkedjék szükséghez mérten váltóállás előkészítésére is (6. füzet). **93.**

A tüzelőállás és a gépkocsitelep közelében lévő utakat a gépkocsitiszt (gépkocsimester) szemrevételezze.

*) A jeladókat az irányzótisztos és a 2. szám hasonlóképen rögzítse a lövegen, mint a jelfogókat (utóbbiaknak a lövegről való lecserelése után).

A 7. szám a kábelelosztóládát a műszer gépkocsi mellett állítsa fel. A központi irányzókészülékről lecsereit kapcsolókat az említett ládába kapcsoljuk be. Valamennyi löveget esután hasonlóképen kössük össze a kábelelosztóládjával, mint a központi irányzó-készülék használatánál.

A jeladókészülék használatára való áttéréseknél ügyeljünk, hogy a lövegek párhuzamosága megmaradjon.

A jeladókkal ellátott löveggel az ütegparancsnok megadta légi célra közvetlenül irányozunk, míg a többi löveg továbbra is központi irányzást hajt végre.

Ha kell, az ütegparancsnok intézkedjék arra, hogy a kezelők a lövegeket rövid időn belül használhatatlanná tehessek.

- 94.** **94.** Az elsőtiszt ellenőrizze a tüzelőállás rejtését és építését (5. f. 246.); tájékozódjék a löszerről, intézkedjék annak pótlására.

Vizsgálja felül az üteg biztosítására és a géppuskaszakasznak kiadott intézkedéseit. Szervezze meg az őrszolgálatot. Győződjék meg az esetleges közelfigyelőhely helyes megválasztásáról (6. füzet), ha ez már előbb nem történt volna meg. Fordítson gondot a közlekedésnek szabályozására is.

- 95.** **95.** A főfigyelőhelyen való szolgálatot, a figyelmet kivéve (89.), a figyelőaltiszt szabályozza. Ő ellenőrizze a tartalék táblázatolvasók által kezelt távbeszélőállomásnál való szolgálatot is.

- 96.** **96.** A szakaszparancsnokok és a lövegvezetők külön parancs nélkül is figyeltessék a tüzelőállás körül lévő terepet. Tökéletesíttessék a rejtést és építést. Tájékozódjanak részletesen a földi közeltámadások elhárításának lehetőségeiről és oktassák ki erre a tűzereket. Végeztessenek az elsőtiszt (ütegparancsnok) utasításai értelmében rövid gyakorlatokat, amint a helyzet engedi.

Az anyag és a felszerelés átvizsgálásáról se feledkezzenek meg.

- 97.** **97.** A kezelőaltiszt (5. f. 242.) állapítsa meg a löszér származását és sorozatát. Az adatokat jelentse az elsőtisztnek, aki azokat az ütegparancsnoknak jelentse.

Gondoskodjék a közelbiztosításra alkalmazott tűzereknek (6. füzet) megfelelő felváltásáról is.

Ha előreláthatóan hosszabb ideig nem kell tüzelni, vezesse az őrszolgálatot az elsőtiszt intézkedése szerint.

A kezelők egy része legyen állandóan készenlétben.

Az őrszemek közeltámadáskor riassák fel az titeget.

Az egészségügyitisztos és a sebesültvivők szolgálatát a H. Sz. I. 83. §. F. alfejezete és az «Egészségügyi Szolgálati Szabályzat» szabályozza.

A gázvédelmi rendszabályokat a «Gázvédelmi utasítás» szabályozza részletesen.

98. A tűzszünetekben meghatározott teendőket, ha lehet, legalább részben végezzük még a tűz megkezdése előtt, vagy pedig tüzelés közben.

98.

99. A tüzelőállás elhagyására (5. f. 258.—262.) tegyük meg idejében a szükséges intézkedéseket.

99.

Hogy a tüzelőállást bármikor gyorsan elhagyhassuk, málházzunk (csatoljunk) fel minden anyagot, stb., melyre többé nincs szükségünk. Ha ez nem volna lehetséges, a felmálházást készítjük legalább elő.

A menetkészültség elérésére a műszer gépkocsinál a 73. pontban megszabott teendőket értelemszerűen a fordított sorrendben kell végrehajtanunk. A személyzet teendőinek végeztével vezényező nélkül szálljon gépkocsira.

14. §. A figyelőőrs szolgálata.

100. **100.** A figyelőőrsöt rendszeren :
a) tértűz figyelőőrsként,
b) csak légi figyelőőrsként, továbbá
c) a tüzelőállásban (illetve annak közelében) is alkalmazzuk (5. f. 248.).

101. **101.** Tértűz figyelőőrsként való alkalmazás esetén (5. f. 243. a.) a figyelőhelyen felállított műszereket (15-szörös távcső, távmérő, tértűz célgömb) a tértűztervnek megfelelő alapirányba tájoljuk.

A tértűzet a figyelőtiszt a regisztrálóaltiszt és a figyelőtisztes segítségével készíttse elő (bemérés, tértűzterv, elemszámítás, kiváltási terv).

Egyszerűsített tértűznél a bemérendő pontokat elvileg az 1:25.000-es (térkép-) tervből vegye ki, az elemszámítást grafikus tábla segítségével végezze.

Ha időnk van, a bemérést kell elvégeztünk.

A tértűzet a tértűz célgömb segítségével, avagy a célpálya regisztrálásával váltsuk ki (T. Lóut. 5.f. 124.—127.).

102. **102.** A tértűznek a tértűz célgömbbel való kiváltása a figyelőtiszt dolga.

A légi cél magasságát a távmérőőrs mondja be.

103. **103.** A célpálya regisztrálásánál a távmérőőrs szakaszvezetője a távmérővel állandóan kövesse a légi célt.

A figyelőtisztes a távmérő szakaszvezető figyelmeztetőjére («most») a távmérő oldalkorongjának állását hangosan olvassa le, ugyanekkor

a távmérő főtüzér a mérési távolságot a távmérőtizedesnek adja tudtul;

a távmérőtizedes olvassa le a magassági ingán a mért távolságnak megfelelő vízszintes távolságot, továbbá a magasságot; a két adatot közvetlenül a regisztrálóaltisztnak mondja be (a magasságot a további méréseknél csak változás esetén).

A regisztrálóaltiszt a figyelőtisztes által bemondott oldalt és a távmérőtizedes által bemondott vízszintes távolságot a regisztrálóasztalra rakja fel. Ügyeljen, hogy minden felrakásnál az egytűve tartozó adatokat értékesítse.

Ha a célpálya egyes pontjait tíz másodperces időközökkel állapítjuk meg, a két pont közötti útnak (méterben) tízzel való elosztása esetén a sebességet m/sec-ban kapjuk meg.

104. A figyelőtiszt, mihelyt kell, az ütegnek távbeszélőn a «Tértűz 1» figyelmeztetőt adja (86.).

104.

A tértűz kiváltására az irányt és a magasságot, pl. «Dóra 24!» adja meg.

105. Légi figyelőőrsként való alkalmazásnál (5. f. 243. b.) a figyelést csak a 15-szörös távcsővel végezzük. A regisztrálóaltiszt és a távmérőőrs maradjon a tüzelőállásban.

105.

106. Ha légi cél nincsen, a figyelést mind a tértűz, mind a légi figyelőhelyen a szükséges számú tüzér végezze. A figyelőhelyeken való szolgálat ellátására különben értelemszerűen a 89. pont mérvadó.

106.

A figyelőhelyen való szolgálatnak a figyelőtiszt utasításai szerint való vezetése a regisztrálóaltisztre hárul.

- 107.** **107.** A tűzelőállásban való alkalmazás esetén (5. f. 243. o.) a figyelőőrszolgálatát az ütegparancsnok utasítása szerint lássa el.

15. §. Az ütegen belül való híradószolgálat.

- 108.** **108.** A híradószolgálatnak súrlódás nélkül való lebonyolítására tartsuk be a következő pontokban adott szabályokat.

- 109.** **109.** A távbeszélővonalak üzemképességét fokozzuk állandóan. Kezdetben rendszerint csak egyesvezetékes vonalakat építünk, melyeket — ha a helyzet állandóbb jelleget ölt — kettősvezetékesé kell átépíttetnünk.

A vezetéknélküli híradással való összeköttetést is már eleve készítjük elő. Ezt az összeköttetést akkor használjuk, ha a távbeszélő összeköttetés megszakadna.

- 110.** **110.** A felhívó távbeszélő állomás hívja fel az állomást, amelyikkel beszélni akar:

Pl. «*Halló tűzelőállás!*»

A felhívó állomás a felhívott állomás jelentkezése után (111.) nevezze meg a maga állomását:

Pl. «*Itt figyelőőrs!*»

- 111.** **111.** A felhívott távbeszélő állomás az ütegen belül jelentkezze a következőképen:

«*Itt tűzelőállás (figyelőőrs, hírközpont, gépkocsitelep)!*»

Ha valamelyik állomás útegen kívül álló állomással érintkezik, jelölje meg előbb az úteg számát:

Pl. «Itt 1./1. hírközpont!»

112. Ha hosszabb ideig maradnánk egy helyben, nevezzük meg a különböző távbeszélő állomásokat fedőnévvel.*) A felhívás és jelentkezés történéjéi ilyenkor is a 110. és 111. pont értelmében (pl. «Halló Péter!» — «Itt Péter!» — «Itt Károly!»).

113. A híradóvonalakon osupán a szolgálattal kapcsolatos beszédeket válthatunk. **113.**

A vett parancsot (jelentést) ismételjük.

A beszéd befejezését jelezzük a «Vége!» szóval.

114. A vonal üzemképességének ellenőrzésére alkalmazzunk gyakran «ellenőrző felhívást». **114.**

Pl. «Halló figyelőrs!» — «Itt figyelőrs!» — «Itt tüzelőállás!» — «Ellenőrző felhívás!» — «Ellenőrző felhívás!» — «Vége!» — «Vége!»

115. A vonal ellenőrzésére küldjük ki gyakrabban «bejáró járőrt». **115.**

Ha a vezeték megszakadna, a vonal mindkét végéről küldjük ki haladéktalanul «vizsgáló járőrt», hogy ez a hibát felkeresse és rendbehozza.

Célszerű, ha hosszabb vonalagnál és veszélyeztetett területen «közbeeső őrállomást» (1—2 tűzér távbeszélőkészülékkel vagy dobozhallgatóval) iktatunk be. Ezeknek a helye legyen valamilyen parancsnokság vagy figyelőhely közelében, ha lehet.

*) Főképen az útegeknek a küzdők övében való alkalmazásán esetén mérvadó.

- 116.** **116.** A híradószolgálatnak az útegen belül való ellenőrzésére és egységes szabályozására az útegparancsnok jelöljön ki külön tisztet távbeszélőtisztként (5. f. 167., h-hoz).
Ha mást nem rendelnének el, valamennyi távbeszélő állomáscsoport a maga építette vonalat javítsa fokozatosan.
- 117.** **117.** A híradószolgálat részleteit a H. Sz. L. 81. §. és az «*Utastítás a csapattávbeszélők számára*» szabályozza.
- 118.** **118.** A távbeszélőszolgálat ellátására használjunk a szükséghez mérten a távbeszélőkön kívül más tüze-
reket is (1. f. 3. melléklet, 8.).

16. §. Földi célokra való tüzelés.

- 119.** **119.** Földi célokra való tüzelésnél (T. Lót. 5. f. 157.—167.) értelemszerűen ugyanazon szabályokat alkalmazzuk, mint a földi célok leküzdésére hivatott útegek.
- 120.** **120.** Központi irányásnál*)
a) közvetlen irányzás esetén az oldal-
gás mértékét a központi irányzókészülék oldalelőre-
tartás, a löszöget a magassági előretartás dobján állít-
suk be;
b) megosztott irányzás esetén
az oldalgás mértékével megváltoztatott oldalt a
központi irányzókészülék oldalkorongján, az emelke-

*) A központi irányzókészüléknél, hasonlóan mint a lövegek-
nél, közvetlen és megosztott irányzást alkalmazhatunk.

Légi célokra való tüzelésnél azonban központilag csak a köz-
vetlen irányzást alkalmazzuk.

dést pedig hasonlóképen állítsuk be, mint a közvetlen irányzásnál a löszöget.

121. Vezényszó példák.

121.

a) Közvetlen irányzás.

«Félbalra! Gyalogság 40 vonásnyira balra a műüttől, a fasorig!

Tüzelosztás! 1-ső szakasz a magas jegenyétől jobbra, 2-ik szakasz a jegenyétől balra!

Balra 4!

Gránát! Űteg! Feljebb 24!

Gyújtó 34 50!

3 gyorstüz !»*)

Központi irányzókészülékkel való közvetlen irányzásnál a tüzelosztás megadása elmarad.

b) Megosztott irányzás.

«Űteg tűzkészültség!

Félbalra! Géppuskafészek!

Oldal 0630!

Gránát! 4-ik! Negyedlő 650 vonás!

Gyújtó 54!

Két lövést !»

Központi irányzókészülékkel való megosztott irányzásnál nem «negyedlőt», hanem «feljebb.....!» vezényeljük.

c) Közeltámadás.

a) Srapnel alkalmazásánál:

«Közeltámadás!

Balra hátul! Gyalogság!

E-gyújtó !» majd:

«Kitartás !» nyomban utána pedig:

«Kartács !»

*) T. Lönt. 6. f. 161.

Vesényszó példák.

β) Gránát alkalmazásánál 0—600 m-ig:

«Közeltámadás!

Féljobbra! Lovasság!

Gránát! Gyújtó 6!»

γ) Gránát alkalmazásánál 600 m-en felül:

«Közeltámadás!

Félbalra! Páncélgépkocsi!

Gránát! Feljebb 3!

Gyújtó 9!»

ZMNE

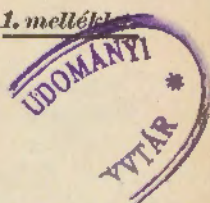
Egyetemi Központi Könyvtár

84709989

1. melléklet

A kiképzésre való általános támpontok.

A kiképzésre való általános támpontok.

1. Az 1. füzet II. («A kiképzés» című) fejezete értelemszerűen a légvédelmi tüzérségre is mérvadó. 1.

Az említett fejezet néhány pontját az alábbiak szerint kell értelmeznünk.

2. Az 1. füzet 72. pontjához. 2.

A gépkocsizó légvédelmi tüzéregységeknél lovaglás és hajtás helyett a «gépkocsi szolgálatot», a hajtótüzérek helyett pedig a «gépkocsivezetőket» és a «gépkocsivezető segédeket» értjük.

3. Az 1. füzet 86. pontjához. 3.

A parancsnoki szakaszban való kiképzés magában foglalja a központi irányzókészüléknél, a távmérő-, a figyelő- (légi és tértűzfigyelő), a bemérő- és az összekötő- (híradó-) szolgálatban, továbbá a vezényszó-táblázatok olvasásában való kiképzést és megalapozza a légvédelmi tüzérség tüzeinek helyes irányítását.

A parancsnoki szakasz egyes részeinek kiképzését már a félszakaszban való kiképzés idejében kezdjük meg és a kiképzés egész folyamán tökéletesítsük.

4. Az 1. füzet 92. pontjához. 4.

A gépkocsizó légvédelmi tüzéregységeknél a hajtótüzérek kiképzési csoportja helyett a gépkocsivezetők (segédek) kiképzési csoportját alkossuk.

A különböző kiképzési csoportokba beosztott tüzéreknek, stb. a «gépkocsi szolgálatban» való kiképzésére eme melléklet 11. pontja mérvadó.

Az 1. füzet 92. pontjának utolsó bekezdéséhez:

Az altiszteket úgy kell kiképezniük, hogy a szakaszparancsnokokat szükség esetén huzamosabb időn át is pótolhassák.

5. 5. Az 1. füzet 93. pontjában felsoroltakon kívül az osztályon belül (ha az alosztályok különböző helyőrségekben állomásoznak, a helyőrségen belül) még egységesen képezzük ki:

a távmérőket, továbbá

a figyelő- (légi és tértűzfigyelő) szolgálatban alkalmazott közegeket is.

6. 6. Az 1. füzet 96. pontjához.

A lovaglásban és hajtásban (málhásállatvezetésben) való kiképzés alatt itten a gépkocsi szolgálatban való kiképzést kell értenünk.

7. 7. Az 1. füzet 98. pontjához.

A b) alpontban felsoroltak alatt a távmérést (távolságok meghatározása), a figyelést, a bemérést, a híradást (jelentőszolgálat), a térképolvasást és a vezényszótáblázat olvasást, az e) alpontban pedig a gépkocsizó osztagok kiképzését kell értenünk.

8. 8. Az 1. füzet 98. pont, a)-hoz (66. oldal).

A lövegek, központi irányzókészülék kezelésében (irányzásban) való kiképzés megfelelő, ha a tüzérek a löveget, stb. valamely (valóságos) légi célra öt másodperc alatt irányozzák be és ugyanezen idő alatt az időzítéssel is elkészülnek.

Az irányzásban való kiképzésre különben jelen füzet 2. mellékletében foglaltak mérvadók.

Táv mérésben való kiképzés. Tűzharc. Gépkocsi szolgálatban való kiképzés.

9. Az 1. füzet 98. pont, b)-hez (67. oldal). 9.

A távmérésben való kiképzést földi célok távolságának meghatározásával kezdjük meg. Mihelyt lehet, valóságos légi célok távolságát mérjük.

Párhuzamosan oktassuk a bemérést és a célpálya regisztrálását is.

A parancsnoki szakasz kiképzési időszakának második felében a különböző közegek munkálatait lehetőleg regisztrálókészülék segítségével kell ellenőriznünk.

10. Az 1. füzet 98. pont, c)-hez (67. oldal). 10.

Az útegben való kiképzés időszakában tartott tűzharcgyakorlatok folyamán lehetőleg csak valóságos légi célokra irányozzunk, minthogy a gyakorlatok értéke különben lényegesen csökken.

A légvédelmi tűzharcnak éjjel (sötétségben), fényszórók közreműködésével, továbbá különleges esetekben való végrehajtását a kiképzés befejezéseként gyakoroljuk.

11. Az 1. füzet 99. pontjához. 11.

A gépkocsi szolgálatban való kiképzésre az «*Útasítás a gépkocsi csapat számára*» című szolgálati könyv mérvadó.

A gépkocsi szolgálatban való kiképzés egyik legfontosabb része a «*gépjárművezetői szolgálat*», melyben valamennyi gépkocsivezetőt (mótorkerékpárost) és gépkocsivezető segédet hasonlóképen kell kiképeznünk, mint a gépkocsi csapat katonáit. A többi tűzérnek, elsősorban gépjármű parancsnokoknak (félszakaszparancsnokok, stb.) eme szolgálatban szükséghez mérten való kiképzésére külön határozványok mérvadók.

A gépjárművezetői szolgálatban való kiképzés fontosabb részei:

a különböző rendszerű gépkocsik (mótorkerékpárok, vontatók) vezetése különböző út-, terep- és időjárási viszonyok mellett, nappal és sötétben;

a menetközben előforduló hibák felfedezése és megszüntetése;

a gépjárművek kezelése és karbantartása;
az oszlopszolgálat.

A gépkocsimesterektől megköveteljük, hogy a gépjárművezetői szolgálaton kívül a «műhelyszolgálatban» és a «raktárszolgálatban» is jártaak legyenek.

12. **12.** *Az 1. füzet 100. pontjához.*

A gépkocsi szolgálatban való kiképzés idejét külön határozványok szabják meg.

13. **13.** *Az 1. füzet 1. mellékletéhez.*

A parancsadást és híradást szolgáló jeleket és jelzéseket az 5. füzet 1. melléklete szabja meg.

14. **14.** *Az 1. füzet 2. mellékletéhez.*

A gépkocsi szolgálatban való kiképzésre külön határozványok mérvadóak.

15. **15.** *Az 1. füzet 3. mellékletéhez.*

2. ponthoz: Külön ki kell képeznünk az irányzóaltisztet és az előretartás beállítót, a távmérőket, a figyelő-, kezelő- és regisztrálóaltisztet (figyelőtisztet), a csapattávbeszélőket és a táblázatolvasókat.

A műszereszeket központilag (a csapattesten kívül) képezzük ki.

9. ponthoz: A bemérőszolgálatban a regisztrálóaltisztet és a figyelőtisztet kell elsősorban kiképeznünk.

11. ponthoz: A figyelő-, kezelő-, irányzó- és regisztrálóaltisztet (előretartás beállítót, figyelőtisztet)

hasonlóképen, jelen melléklet 5. és 9. pontjában foglaltak szem előtt tartásával képezzük ki.

12. ponthoz: Értelemszerűen a figyelőőrsre is mérvadó. Különösen gyakorolnunk kell tértűz és légi figyelőőrsként való alkalmazását.

14. ponthoz: Légi célokra való tüzelésnél belövés nincs. A távolságok gyors és helyes mérése ennél fogva eredményes tűztevékenység nélkülözhetetlen kelléke.

17. ponthoz: A távmérésre e melléklet 5. és 9. pontja mérvadó.

16. Az 1. füzet 5. mellékletéhez.

16.

Félszakaszok számára adott versenyfeladatnál (rendesen) ütegköteléket kell feltételeznünk.

17. Az 1. füzet 6. mellékletéhez.

17.

Értelemszerűen a légvédelmi tüzérségre is érvényes.

Támpontok az irányzásban való kiképzésre.

1. Az irányzásban valamennyi tüzért kell kiképezni.

Az irányzásban való kiképzést már az ujonc-kiképzés alatt kezdjük meg (1. f. 2. melléklet).

2. Az irányzásban való kiképzést kezdjük az irányzóeszközöknek a megmagyarázásával.

Az irányzóeszközök elméletének a magyarázata képezze külön oktatás tárgyát.

3. Az irányzás megkezdése előtt gyakoroljuk az irányzóeszközöknek vezényszóra történő állítását.

Ezután gyakoroljuk a lövegtávesővel való nézést. Ügyeljünk arra, hogy az irányzást végző tüzér szemét körülbelül 2 cm-nyire a szemlencsétől tartsa. A megszakítás nélkül való táveső irányzást mellőzzük, mert ez a szemet erősen fárasztja.

4. Az irányzógyakorlatoknál használjuk mindig a T. Gy. Sz. és a T. Lót. előírta vezényszavakat.

5. Eleinte követeljük csupán a pontos és biztos irányzást és csak később a gyors végrehajtást is (1. melléklet, 8.).

6. Célszerű, ha először a közvetlen, majd a központi, végül pedig a megosztott irányzást gyakoroljuk.

A különös esetekben és a gázálarccal való irányzást csak akkor oktassuk, ha a tüzér az irányzás végrehajtásával már teljesen tisztában van.

7. **7.** A légi célokat jelezzük póznára rögzített repülőgépmintával, melyet egy tűzér a szükség tartamára hordozzon.

Az irányzás helyességét ellenőrizhetjük, ha a mozgó célt hirtelen megállítjuk és ugyanakkor az irányzást is félbeszakítatjuk.

A félszakaszban való kiképzés második felében és a kiképzés további folyamán főképen valóságos légi célokra irányoztassunk (lásd 1. melléklet 10. is).

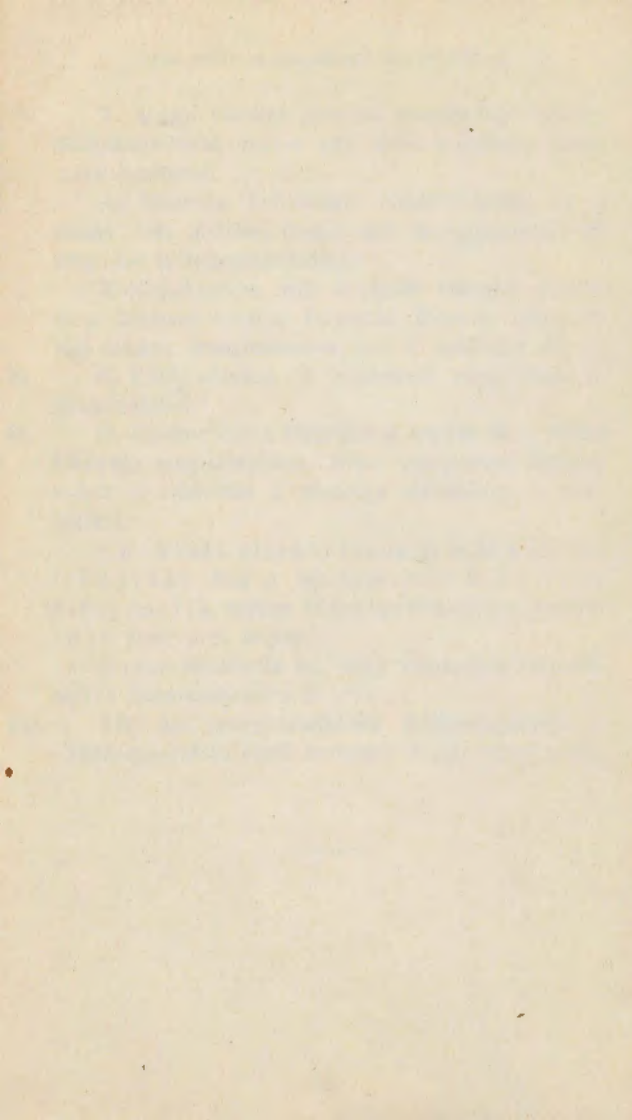
8. **8.** Földi célokra is hajtassunk végre irányzógyakorlatokat.

9. **9.** Gyakoroljuk a tűzereket a helyes és a hibás irányzás megítélésében. Hibás irányzásnál tájékozottassuk a tűzereket a röppálya eltéréseinek a mértékéről.

Az oktató ellenőrizzen minden egyes irányzást. Még a legkisebb hibát is ne csak kifogásolja, hanem ismételtesse az irányzást, amíg nem helyes.

Olykor tételezzük fel, hogy valamelyik irányzóeszköz hasznavehetetlenné vált.

10. **10.** Az irányzóeszközök felülvizsgálását a «Tűzérismeretek» című szolgálati könyv szabályozza.

Irányzóverseny.

Irányzóverseny.

A) Általában.

1. A légvédelmi tüzérség irányzóversenyére általánosságban ugyanazok a szabályok mérvadók, mint a földi célok leküzdésére hivatott tüzérség irányzóversenyére (1. f. 4. melléklet, 1. és 2.).
2. A légi célokra való irányzást reptülógépmintára hajtassuk végre, hogy a versenyzők tevékenységét meg is bírálhassuk.

B) I. osztály: Irányzótisztesek részére.

3. A versenyt értelemszerűen az 1. füzet 4. melléklet 8.—9. pontjában megadott szabályok szerint kell végrehajtanunk.*)

A feladatonkint szükséges kezelőket minden versenyző maga választhatja az útegen belül. Számukat a versenyvezető mindenkor eme melléklet 4. pontja szerint állapítsa meg.

Légi célra (reptülógépmintára) való irányzásnál a versenyzők, stb. a versenyvezető — a «késedelem»**) leteltével adta — fütty jelére

*) Gépkocsivesetőknek (segédeknek) az irányzóversenyen való részvétele nem kötelező.

**) Az irányzóversenynél öt másodperces késedelemmel számoljunk (1. melléklet, 8.).

lépjenek a lövegtől; ugyanekkor a reptulógépmintával is szüntessük be a mozgást (2. melléklet, 7.).

4. 4. Feladatok.

1. feladat. Légi célra való közvetlen irányzás.

Előkészületek: az irányzóeszközöket állítsuk *«alapállásra»* (38., utolsó bekezdés).

Végrehajtás: a 41. pont szerint.

A versenyzőnek a feladatot kétszer kell végrehajtania (irányzótisztes, elemállító).

A végrehajtáshoz a versenyzőn kívül még két tüzért osszunk be.

2. feladat. A lövegnek az alapirányba való tájolása.

Előkészületek: mint az 1. feladatnál.

Végrehajtás: a 76. pont I. b. és c., vagy II. alpontja szerint; gázálarccal (57.).

A versenyzőnek a feladatot kétszer kell végrehajtania (irányzótisztes, 2. szám).

A végrehajtáshoz a versenyzőn kívül még két tüzért osszunk be.

3. feladat. A lövegnek az alapirányba való tájolása kedvezőtlen körülmények között.

Előkészületek: az irányzóeszközöket állítsuk *«alapállásra»* (38. a., b., d.—g.).

Végrehajtás: a 77. pont szerint.

A versenyző az irányzótisztes teendőit lássa el (lásd a 3. feladat utolsó bekezdését is).

4. feladat. Központi irányzás.

E feladatot hajtassuk végre az előbbi feladat folytatásaként.

Végrehajtás: a 48. pont szerint; gázálarccal.

A versenyzőt irányzótisztesként osszuk be, ezenkívül még egy tüzért.

5. feladat. Tértűznél való irányzás.*)

Előkészületek: a már tájolt löveg irányzóeszközeit állíttassuk *«alapállásra»*; a löveghez becszított felügyelőaltisztnek (tisztesnek) adjuk meg a tér-tűzelemeket.

Végrehajtás: a 45. és 46. pont szerint; a tér-tűzelemeket a felügyelőaltiszt (tisztes) a versenyvezető adta vezényszónak megfelelően olvassa fel.

A versenyző a feladatot háromszor hajtea végre (irányzótisztes, 2. szám, időzítőtisztes).

A versenyzőn kívül még három tűzért osszunk be.**)

A versenyvezető tüzelés közben adta fütty jelére a tűzerek haladéktalanul lépjenek a lövegtől; különben, mihelyt a tértűz lövése befejezést nyert.

Az irányzóeszközök (gyujtó) állását a leadott lövések számának megfelelően ellenőrizzük.

6. feladat. A vezényszótáblázatoknak közvetlen és központi irányzásnál való használata.

Végrehajtás: a versenyző a versenyvezető megadta adatok alapján olvassa ki a vezényszótáblázatból a megfelelő elemeket (82. g. és 85. g., h.).

7. feladat. Repülőgépek fajának felismerése, repülési magasság, sebesség és repülési irány becslése.

8. feladat. Páncéljárművek lövésekor való irányzás (közvetlen irányzás).

Előkészületek: a löveget irányoztassuk be a megosztott irányzás szabályai szerint, egyidejűleg állíttassunk fel egy megfelelően előkészített járművet (szükség esetén egy lovast) kb. 1500 m-nyire a tüzelő-

*) Ezt a feladatot központi irányzásról megosztott irányzásra való áttéréssel kössük egybe.

***) Az egyik tűzérre csupán a feladat kezdetén van szükség.

állástól; ezután indítsuk el a páncéljárművet jelző kocsit (stb.) jellel részletesen a tüzelőállás felé.

Végrehajtás: az 53. pont szerint; roham-sisakkal.

A versenyző az elemállító és irányzó tisztes teendőit lássa el. A versenyzőn kívül még egy tüzért (kettőt) osszunk be.

Az irányzás helyességének ellenőrzésére a célt állítsuk meg, egyidejűleg léptessük a versenyzőt, stb. a lövegtől.

9. feladat. Földi célra való megosztott irányzás.

Előkészületek: a löveget valamely földi célra közvetlenül irányoztassuk be.

Végrehajtás: a 42. pont szerint (az emelkedést szintezés negyedlővel adjuk meg).

A versenyzőn (irányzó tisztes) kívül még egy tüzért osszunk be.

A végrehajtás időtartamát jegyezzük elő.

10. feladat. Közeltámadásnál való irányzás.

Előkészületek: az irányzóeszközöket állítsuk *«alapállásra»* (38., utolsó bekezdés), egyidejűleg állítsunk fel 4—5 gyalog (lovasított) tüzért kb. 500 (1000) m-nyire a tüzelőállástól; ezután indítsuk el a tüzéreket jellel (futásban, fokozott jármódban) a tüzelőállás felé.

Végrehajtás: az 54. pont szerint; roham-sisakkal.

Az út felé haladó tüzéreket állítsuk meg jellel rövidesen a vezényszó adása után, egyidejűleg léptessük a versenyzőt, stb. a lövegtől és ellenőrizzük ezután az irányzás helyességét.

11. feladat. A fedezék felett való átlóhetőség megállapítása (földi célokra való tüzelésnél).

Előkészületek: az irányzóeszközöket állítsuk alapállásra, a főlőirányt tázesstük ki.

A végrehajtás történjék *«Állapítsd meg az átlőhetőséget! (Cél terepszöge . . . vonás!)»* figyelemzetőre az 55. pont szerint. A versenyző — a megfelelő sorrendben — valamennyi teendőt végezze.

A versenyző jelentse a legkisebb lőtávolságot, mellyel a fedezéket még átlőhetjük (*«Legkisebb lőtávolság n-ik 8 50 l»*). A felülvizsgáláénál jelentse az átlőhetőség megállapítására tekintetbejövő egyéb irányokat is.

12. feladat. Távbecslés 800 m-ig.

A feladat megoldása jó, ha a hiba a távolság 20%-át nem haladja túl.

13. feladat. E feladatnak számítsuk a lögyakorlatok alatt való magatartást.

Minden versenyzőt, aki az 1.—12. számú versenyfeladatokat *«jó»* és legalább *«biztosan»* oldotta meg (lásd e melléklet 5. pontját), osszunk be a lögyakorlatok alatt irányzótitzesként (elemállítóként) és időzítőtitzesként is.

5. A feladatok megbírálásánál, az eredmény és a sorrend megállapításánál, továbbá az *«irányzókitüntetés»* adományozásánál járjunk el értelemszerűen az 1. füzet 4. melléklet 11.—13. pontjában megadott szabályok szerint.

6. A hosszabb ideig szolgáló, az irányzókitüntetés birtokában lévő tűzerekkel külön csoportban végeztessük az irányzóverseny feladatait ismételten, de különböző légvédelmi lövegek nél (ahol ilyenek vannak). Ilyenkor a megfelelő utasítások szerint kell eljárunk.

C) II. osztály: Altisztek és tisztések részére.

7. 7. Résztvevők és vezető az 1. füzet 4. melléklet 15. pontja szerint.

A versenyt különben értelemszerűen az I. osztály szabályai szerint kell végrehajtanunk.

8. 8. Feladatok.

1. feladat. Az irányzóeszközök (műszerek) felülvizsgálása.

Előkészületek: a szükséghez mérten.

Végrehajtás: a «Tüzérismeretek» című szolgálati könyv határozványai szerint.

A versenyzők csak egy-egy feladatot hajtsanak végre. A feladatot a versenyvezető határozza meg.

2. feladat. A lövegnek egy már tájolt löveg (műszer) segélyével való párhuzamosítása.

Előkészületek: a tájolandó löveg irányzóeszközeit állítsuk «*alapállásra*» (38., utolsó bekezdés).

Végrehajtás: a 76. pont I. b. alpont második lábjegyzete szerint. A versenyzőnek a megszabott teendőket a megfelelő sorrendben mind a két lövegnél kell végrehajtania; a vezényszavak adása (a párhuzamosításhoz szükséges adatok meghatározása) is az ő dolga.

3. feladat. A központi irányzókészüléknek az alapirányba való tájolása.

Végrehajtás: a 76. pont I. b. és c., avagy II. alpontja szerint.

A versenyző az irányzóaltiszt teendőit végezze.

4. feladat. A 15-szörös távcső felállítása és az alapirányba való tájolása; gázálarccal.

Végrehajtás: lásd a 3. feladat második bekezdését.

A versenyző a figyelőaltiszt teendőit lássa el.

5. feladat. A távmérő felállítása és az alapirányba való tájolása.

Végrehajtás: lásd a 3. feladat második bekezdését.

A versenyző a távmérők teendőit végezze.

6. feladat. A központi irányzókészüléknek, a 15-szörös távcsőnek és a távmérőnek az alapirányba való tájolása, kedvezőtlen körülmények között.

Végrehajtás: a 77. pont szerint; gázálarccal.

A versenyzők csak egy-egy feladatot (mint irányzóaltiszt, vagy figyelőaltiszt, avagy távmérő) hajtsanak végre. A feladatot a versenyvezető határozza meg.

7. feladat. A műszereknek és lövegeknek alapirány *«kisegítőcél»* esetén való tájolása (párhuzamosítása).

Végrehajtás: a 76. pont II. alpontja szerint.

A versenyző az elsőtiszt, kezelőaltiszt teendőit végezze.

8. feladat. A theodolit felállítása; a műszereknek és lövegeknek az *«Észak»* alapirányba való tájolása (párhuzamosítása).

Végrehajtás: a 76. pont I. a., b. és c. alpontja szerint.

A versenyző a megfelelő sorrendben mind az elsőtiszt, mind a kezelőaltiszt teendőit végezze.

9. feladat. Az előbbi feladatnak kedvezőtlen körülmények között való végrehajtása.

Lásd a 77. pontot.

10. feladat. Központi irányzókészülékkel való irányzás légi célra.

Végrehajtás: a 83.—85. pont szerint; rohamsisakkal.

A versenyző a feladatot kétszer hajtsa végre (irányzóaltiszt, előretartás beállító).

A versenyzőn kívül még egy tüzért osszunk be.

11. feladat. Repülőgépek fajának felismerése, repülési magasság, sebesség és repülési irány becslése.

12. feladat. A tűzharcnak egy önállóan alkalmazott félszakasz parancsnoka által való végrehajtása páncéljármű (elsősorban harekocsi) közelítámadásának leküzdésére.

Előkészületek: értelemszerűen az I. osztály 8. feladatánál meghatározott módon.

Végrehajtás: az 54. és 119. pont szerint.

A megfigyeléseket a versenyvezető adja meg.

13. feladat. Távbecslés (i. f. 3. melléklet 15., első három bekezdés).

Megbírálás, mint az I. osztály 12. feladatánál.

14. feladat. Távmérés. Sárkány, avagy valamely tereppont, tárgy távolságát állapíttassuk meg.*)

15. feladat. A lögyakorlatok alatt való magartartás.

A versenyzőket, akik az 1.—14. számú versenyfeladatokat «jó» és legalább «biztosan» oldották meg, osszuk be a lögyakorlatok alatt váltakozva lövegyvezetőként, irányzó-, figyelő- és kezelőaltisztként is.

9. 9. A feladatok megbírálásánál, stb. és a «lövegyvezetőkítűntetések» adományozásánál járjunk el értelemszerűen az 1. füzet 4. melléklet 11.—13. és 18. pontja szerint.

*) Est a feladatot egyúttal a becsült távolságok (18. feladat) ellenőrzésére is felhasználhatjuk.

D) III. osztály: Tisztek részére.

10. Résztvevők és vezető az 1. füzet 4. melléklet 10. 19. pontja szerint.

A versenyt különben értelemszerűen az I. és II. osztály szabályai szerint kell végrehajtanunk.

11. Feladatok.

11.

1. feladat. A műszerek és az irányzóeszközök felülvizsgálása.

A végrehajtás történjék értelemszerűen a II. osztály 1. feladatánál adott módon.*)

2. feladat. A lövegnek egy már tájolt löveg (műszer) segélyével való párhuzamosítása.

Lásd a II. osztály 2. feladatát.

3. feladat. A műszereknek és lövegeknek alapirány «kisegítőcél» esetén való tájolása (párhuzamosítása).

Lásd a II. osztály 7. feladatát.

4. feladat. A theodolit felállítása; a műszereknek és lövegeknek az «Észak» alapirányba való tájolása (párhuzamosítása).

Lásd a II. osztály 8. feladatát.

5. feladat. Az előbbi feladatnak kedvezőtlen körülmények között való végrehajtása.

Lásd a II. osztály 9. feladatát.

6. feladat. A központi irányzókészüléknek az alapirányba való tájolása. Légi célra való közvetlen irányzás.

Lásd a II. osztály 8. és 10. feladatát.

7. feladat. Reptülőgépek fajának felismerése, reptülési magasság, sebesség és reptülési irány becslése.

*) A túsértheodolit felülvizsgálását a T. Lővt. 3. füzet 116.—128. pontja tárgyalja. Egyébként lásd a műszereket tárgyaló különböző utasításokat is.

8. feladat. Egyszerűsített tértűz előkészítése.

Végrehajtás: a T. Lót. 5. füzet 128.—132. pontja szerint.

A versenyvezető csak a megvédendő tárgyat adja meg. A tüzelőállás (-ok) és a tértűz figyelőhely meghatározása a versenyző dolga.

9. feladat. A löelemeknek kötött léggömb biztosításánál való meghatározása.

Végrehajtás: a T. Lót. 5. füzet 133.—139. pontja szerint.

10. feladat. A löelemeknek egyszerű háromszögmegoldással való meghatározása (földi célra való tüzelésnél).

Lásd a 4. füzet 69. a. pontját.

A versenyvezető csak a célt adja meg. A főfigyelőhely és a tüzelőállás megválasztása a versenyző dolga.

11. feladat. A löelemeknek háromszögmegoldóval való meghatározása (földi célra való tüzelésnél).

Lásd a 4. füzet 75.—77. pontját, továbbá az előbbi feladat utolsó bekezdését is.)*

12. feladat. Távbecslés.

Lásd a II. osztály 13. feladatát.

13. feladat. Távmérés.

Lásd a II. osztály 14. feladatát.

12. **12.** A feladatok megbírálása, az eredmény és a sorrend megállapítása történejk értelemszerűen az 1. füzet 4. melléklet 11. és 12. pontja szerint.**)

*) A vesérlöveg a főfigyelőhelyről lésék.

***) A tiszti irányóversenyről szerkesztett táblázatot áttekintést a csapatparancsnok terjeszse fel a vegyedandár tüzéparancsnoknak.

